

LIETUVOS BANKAS
EUROSISTEMA

Lietuvos banko metinės finansinės ataskaitos

RINKINYS
2019

ISSN 1648-9756 (online)

TURINYS

NEPRIKLAUSOMO AUDITORIAUS IŠVADA LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMUI.....	4
LIETUVOS BANKO BALANSAS.....	6
LIETUVOS BANKO PELNO (NUOSTOLIO) ATASKAITA.....	8
AIŠKINAMASIS RAŠTAS	9
1. METINIŲ FINANSINIŲ ATASKAITŲ SUDARYMO PAGRINDAI IR PATEIKIMAS	9
2. APSKAITOS POLITIKA	9
3. FINANSINĖS RIZIKOS VALDYMAS	14
4. SU DALYVAVIMU EUROSISTEMOJE SUSIJUSIŲ OPERACIJŲ FINANSINĖS APSKAITOS PRINCIPAI	15
5. ĮVYKIAI PO BALANSO DATOS.....	19
6. PASTABOS DĖL BALANSO.....	21
7. PASTABOS DĖL PELNO (NUOSTOLIO) ATASKAITOS	30
8. KITOS PASTABOS.....	34

UAB „Ernst & Young Baltic“
Subačiaus g. 7
LT-01302 Vilnius
Lietuva
Tel.: (8 5) 274 2200
Faks.: (8 5) 274 2333
Vilnius@lt.ey.com
www.ey.com

Ernst & Young Baltic UAB
Subačiaus St. 7
LT-01302 Vilnius
Lithuania
Tel.: +370 5 274 2200
Fax: +370 5 274 2333
Vilnius@lt.ey.com
www.ey.com

Juridinio asmens kodas 110878442
PVM mokėtojo kodas LT108784411
Juridinių asmenų registras

Code of legal entity 110878442
VAT payer code LT108784411
Register of Legal Entities

NEPRIKLAUSOMO AUDITORIAUS IŠVADA

Lietuvos Respublikos Seimui

Nuomonė

Mes atlikome Lietuvos banko (toliau – Bankas) finansinių ataskaitų rinkinio, kurį sudaro 2019 m. gruodžio 31 d. balansas, tą dieną pasibaigusį metų pelno (nuostolio) ataskaita ir aiškinamasis raštas, įskaitant reikšmingų apskaitos metodų santrauką, auditą.

Mūsų nuomone, toliau pateiktas finansinių ataskaitų rinkinys parodo tikrą ir teisingą Banko 2019 m. gruodžio 31 d. finansinės padėties ir tą dieną pasibaigusį metų jo finansinės veiklos rezultatų vaizdą pagal Europos Centrinio Banko (ECB) valdančiosios tarybos patvirtintas ECB gaires (ES) 2016/2249 dėl Europos centrinių bankų sistemos apskaitos ir finansinės atskaitomybės teisinio pagrindo (ECB/2016/34), su pakeitimais, Lietuvos banko įstatymą bei Lietuvos banko valdybos patvirtintą Lietuvos banko apskaitos politiką.

Pagrindas nuomonei pareikšti

Mes atlikome auditą pagal Tarptautinius audito standartus (toliau - TAS). Mūsų atsakomybė pagal šiuos standartus išsamiai apibūdinti šios išvados skyriuje „Auditoriaus atsakomybė už finansinių ataskaitų auditą“. Mes esame nepriklausomi nuo Bendrovės pagal Tarptautinį buhalterijų profesionalų etikos kodeksą (įskaitant Tarptautinius nepriklausomumo reikalavimus) (toliau - TBESV kodeksas) ir Lietuvos Respublikos finansinių ataskaitų audito įstatymo reikalavimus, susijusius su auditu Lietuvos Respublikoje. Mes taip pat laikėmės kitų etikos reikalavimų, susijusių su Lietuvos Respublikos finansinių ataskaitų audito įstatymu ir TBESV kodeksu. Mes tikime, kad mūsų surinkti audito įrodymai yra pakankami ir tinkami mūsų nuomonei pagrįsti.

Vadovybės ir už valdymą atsakingų asmenų atsakomybė už finansinių ataskaitų rinkinį

Vadovybė yra atsakinga už finansinių ataskaitų rinkinio parengimą ir teisingą pateikimą pagal Europos Centrinio Banko (ECB) valdančiosios tarybos patvirtintas ECB gaires (ES) 2016/2249 dėl Europos centrinių bankų sistemos apskaitos ir finansinės atskaitomybės teisinio pagrindo (ECB/2016/34), su pakeitimais, Lietuvos banko įstatymą bei Lietuvos banko valdybos patvirtintą Lietuvos banko apskaitos politiką, ir tokią vidaus kontrolę, kokia, vadovybės nuomone, yra būtina finansinių ataskaitų rinkiniui parengti be reikšmingų iškraipymų dėl apgaulės ar klaidos.

Rengdama finansinių ataskaitų rinkinį vadovybė privalo įvertinti Banko gebėjimą tęsti veiklą ir atskleisti (jei reikalinga) dalykus, susijusius su veiklos tęstinumu ir veiklos tęstinumo apskaitos principo taikymu, išskyrus tuos atvejus, kai vadovybė ketina likviduoti Banką ar nutraukti veiklą arba neturi kitų realių alternatyvų, tik taip pasielgti.

Už valdymą atsakingi asmenys yra atsakingi už Banko finansinių ataskaitų rinkinio rengimo proceso priežiūrą.

Auditoriaus atsakomybė už finansinių ataskaitų rinkinio auditą

Mūsų tikslas yra gauti pakankamą užtikrinimą dėl to, ar finansinių ataskaitų rinkinys kaip visuma nėra reikšmingai iškraipytas dėl apgaulės ar klaidos, ir išleisti auditoriaus išvadą, kurioje pateikiama mūsų nuomonė. Pakankamas užtikrinimas – tai aukšto lygio užtikrinimas, bet ne garantija, kad reikšmingas iškraipymas, jeigu jis yra, visuomet bus nustatytas atliekant auditą pagal TAS. Iškraipymai gali atsirasti dėl apgaulės ar klaidos ir yra laikomi reikšmingais, jeigu galima pagrįstai numatyti, kad atskirai ar kartu jie gali turėti didelės įtakos vartotojų ekonominiams sprendimams, priimamiems remiantis finansinių ataskaitų rinkiniu.

Atlikdami auditą pagal TAS, viso audito metu priimame profesinius sprendimus ir laikomės profesinio skepticizmo principo. Mes taip pat:

- Nustatome ir įvertiname finansinių ataskaitų rinkinio reikšmingo iškraipymo dėl apgaulės arba klaidos riziką, suplanuojame ir atliekame procedūras kaip atsaką į tokią riziką ir surenkame pakankamų tinkamų audito įrodymų mūsų nuomonei pagrįsti. Reikšmingo iškraipymo dėl apgaulės neaptikimo rizika yra didesnė nei reikšmingo iškraipymo dėl klaidos neaptikimo rizika, nes apgaulė gali būti sukčiavimas, klastojimas, tyčinis praleidimas, klaidinantis aiškinimas arba vidaus kontrolės nepaisymas.
- Įgyjame su auditu susijusios vidaus kontrolės supratimą, kad galėtume suplanuoti konkrečiomis aplinkybėmis tinkamas audito procedūras, bet ne tam, kad galėtume pareikšti nuomonę apie Banko vidaus kontrolės veiksmingumą.
- Įvertiname taikomų apskaitos metodų tinkamumą ir vadovybės atliktų apskaitinių vertinimų bei su jais susijusių atskleidimų pagrįstumą.
- Nusprendžiame dėl taikomo veiklos tęstinumo apskaitos principo tinkamumo ir dėl to, ar, remiantis surinktais įrodymais, egzistuoja su įvykiais ar sąlygomis susijęs reikšmingas neapibrėžtumas, dėl kurio gali kilti reikšmingų abejonių dėl Banko gebėjimo tęsti veiklą. Jeigu padarome išvadą, kad toks reikšmingas neapibrėžtumas egzistuoja, auditoriaus išvadoje privalome atkreipti dėmesį į susijusius atskleidimus finansinių ataskaitų rinkinyje arba, jeigu tokių atskleidimų nepakanka, turime modifikuoti savo nuomonę. Mūsų sprendimai pagrįsti audito įrodymais, kuriuos surinkome iki auditoriaus išvados datos. Tačiau būsimi įvykiai ar sąlygos gali lemti, kad Bankas negalės toliau tęsti savo veiklos.
- Įvertiname bendrą finansinių ataskaitų rinkinio pateikimą, struktūrą ir turinį, įskaitant atskleidimus, ir tai, ar finansinių ataskaitų rinkinyje pagrindžiantys sandoriai ir įvykiai pateikti taip, kad atitiktų teisingo pateikimo koncepciją.

Mes, be visų kitų dalykų, informuojame už valdymą atsakingus asmenis apie audito apimtį ir atlikimo laiką bei reikšmingus audito pastebėjimus, įskaitant svarbius vidaus kontrolės trūkumus, kuriuos nustatome audito metu.

UAB „ERNST & YOUNG BALTIC“
Audito įmonės pažymėjimo Nr. 001335

Jonas Akelis
Auditoriaus pažymėjimo
Nr. 000003

(pasirašyta elektroniniu parašu)
2020 m. balandžio 3 d.

LIETUVOS BANKO BALANSAS

(tūkst. Eur)

	Pastabos	2019 12 31	2018 12 31
TURTAS			
1. Auksas ir gautinas auksas	1	253 498	209 811
2. Pretenzijos ne euro zonos rezidentams užsienio valiuta		5 010 639	5 461 691
Iš TVF gautinos lėšos	2	226 506	200 940
Sąskaitos bankuose ir investicijos į vertybinius popierius, išorės paskolos ir kitas išorės turtas	3	4 784 132	5 260 751
3. Pretenzijos euro zonos rezidentams užsienio valiuta	4	2 707	71 990
4. Pretenzijos ne euro zonos rezidentams eurais	5	6	1 006
5. Su pinigų politikos operacijomis susijęs skolinimas euro zonos kredito įstaigoms eurais	6	48 000	189 166
Pagrindinės refinansavimo operacijos		-	-
Ilgesnės trukmės refinansavimo operacijos		48 000	173 000
Koreguojamosios grįžtamosios operacijos		-	-
Struktūrinės grįžtamosios operacijos		-	-
Ribinio skolinimo galimybė		-	16 166
Kreditai, susiję su įkaito vertės išlaikymo prievole		-	-
6. Kitos pretenzijos euro zonos kredito įstaigoms eurais	7	3 325	360
7. Euro zonos rezidentų vertybiniai popieriai eurais		11 283 026	11 641 412
P pinigų politikos tikslais laikomi vertybiniai popieriai	8	10 552 676	10 755 562
Kiti vertybiniai popieriai	9	730 350	885 850
8. Valdžios sektoriaus skola eurais		-	-
9. Vidinės Eurosistemos pretenzijos		2 957 053	3 446 946
Dalyvavimas ECB	10	206 393	207 183
Pretenzijos, atitinkančios pervestas užsienio atsargas	11	235 223	239 454
Grynosios pretenzijos, susijusios su eurų banknotų paskirstymu Eurosistemoje	12	2 515 437	3 000 309
Kitos Eurosistemos pretenzijos (grynosios)		-	-
10. Nebaigtų atsiskaitymų lėšos		-	-
11. Kitas turtas		141 832	161 939
Ilgalaikis materialusis ir nematerialusis turtas	13	30 007	29 668
Kitas finansinis turtas	14	11 431	4 368
Nebalansinių priemonių perkainojimo skirtumai	15	28 576	55 324
Sukauptos pajamos ir būsimųjų laikotarpių išlaidos	16	70 449	70 200
Kitas įvairus turtas	17	1 369	2 380
VISAS TURTAS		19 700 085	21 184 321

LIETUVOS BANKO BALANSAS

(tūkst. Eur)

	Pastabos	2019 12 31	2018 12 31
ĮSIPAREIGOJIMAI			
1. Banknotai apyvartoje	18	6 935 561	6 648 124
2. Įsipareigojimai euro zonos kredito įstaigoms, susiję su pinigų politikos operacijomis, eurai	19	7 214 771	6 016 113
Einamosios sąskaitos (įskaitant privalomųjų atsargų sistemą)		7 214 771	5 997 113
Indėlių galimybė		-	-
Terminuotiieji indėliai		-	-
Koreguojamosios grįžtamosios operacijos		-	-
Indėliai, susiję su įkaito vertės išlaikymo prievole		-	19 000
3. Kiti įsipareigojimai euro zonos kredito įstaigoms eurai	20	15 675	-
4. Išleisti skolos sertifikatai		-	-
5. Įsipareigojimai kitiems euro zonos rezidentams eurai	21	2 452 759	1 011 590
Įsipareigojimai valdžios sektoriui		2 019 092	893 165
Kiti įsipareigojimai		433 667	118 425
6. Įsipareigojimai ne euro zonos rezidentams eurai	22	348 999	123 074
7. Įsipareigojimai euro zonos rezidentams užsienio valiuta	23	215 983	216 245
8. Įsipareigojimai ne euro zonos rezidentams užsienio valiuta	24	-	47 475
9. TVF suteiktų specialiųjų skolinimosi teisių atitikmuo	2	169 339	166 800
10. Vidiniai Eurosistemos įsipareigojimai		861 406	5 728 138
Grynieji įsipareigojimai, susiję su eurų banknotų paskirstymu Eurosistemoje		-	-
Kiti Eurosistemos įsipareigojimai (grynieji)	25	861 406	5 728 138
11. Nebaigtų atsiskaitymų lėšos	26	250	3 691
12. Kiti įsipareigojimai		299 764	319 155
Nebalansinių priemonių perkainojimo skirtumai	15	46 742	78 275
Sukauptos išlaidos ir būsimųjų laikotarpių pajamos	27	16 402	17 409
Kiti įvairūs įsipareigojimai	28	236 621	223 472
13. Atidėjiniai	29	291 239	123 554
14. Perkainojimo sąskaitos	30	382 843	281 606
15. Kapitalas	31	486 052	465 146
Įstatinis kapitalas		60 000	60 000
Atsargos kapitalas		426 052	405 146
16. Pelnas	42	25 445	33 610
VISI ĮSIPAREIGOJIMAI		19 700 085	21 184 321

LIETUVOS BANKO PELNO (NUOSTOLIO) ATASKAITA

(tūkst. Eur)

	Pastabos	2019 m.	2018 m.
Palūkanų pajamos		143 774	120 513
Palūkanų išlaidos		(46 556)	(40 343)
1. Grynosios palūkanų pajamos	32	97 218	80 171
Grynosios realizuotosios pajamos (išlaidos) iš finansinių operacijų		101 167	(25 544)
Finansinių straipsnių vertės sumažėjimas		(6 392)	(23 527)
Pervedimai į atidėjinius rizikoms		(167 450)	(16 000)
2. Grynasios finansinių operacijų, vertės sumažėjimo ir atidėjinių rizikoms rezultatas	33	(72 676)	(65 071)
Komisinių ir kitų atlygių pajamos		7 705	7 426
Komisinių ir kitų atlygių išlaidos		(2 189)	(3 049)
3. Grynosios komisinių ir kitų atlygių pajamos	34	5 516	4 377
4. Pajamos iš nuosavybės finansinių priemonių	35	28 355	20 685
5. Grynasios pinigų politikos pajamų paskirstymo rezultatas	36	823	25 007
6. Kitos pajamos	37	3 252	3 078
GRYNOSIOS PAJAMOS		62 489	68 247
7. Personalo išlaikymo išlaidos	38	(18 612)	(16 403)
8. Administracinės išlaidos	39	(11 294)	(9 853)
9. Turto nusidėvėjimo ir amortizacijos išlaidos	13	(4 036)	(4 280)
10. Banknotų gamybos išlaidos	40	(1 596)	(1 837)
11. Kitos išlaidos	41	(1 506)	(2 264)
PELNAS	42	25 445	33 610

Lietuvos banko 2019 m. finansinių ataskaitų rinkinys patvirtintas Lietuvos banko valdybos 2020 m. kovo 26 d. nutarimu Nr. 03-35.

Valdybos pirmininkas

Vitas Vasiliauskas
(pasirašyta el. parašu)

Organizacijos tarnybos
Apskaitos departamento direktorė

Lina Našlėnienė
(pasirašyta el. parašu)

AIŠKINAMASIS RAŠTAS

1. METINIŲ FINANSINIŲ ATASKAITŲ SUDARYMO PAGRINDAI IR PATEIKIMAS

Nuo 2015 m. sausio 1 d. Lietuva yra euro zonos narė.

Lietuvos bankas finansinę apskaitą tvarko ir metines finansines ataskaitas sudaro vadovaudamasis Europos Centrinio Banko (ECB) valdančiosios tarybos patvirtintomis ECB gairėmis (ES) 2016/2249 dėl Europos centrinių bankų sistemos apskaitos ir finansinės atskaitomybės teisinio pagrindo (ECB/2016/34), su pakeitimais (toliau – Apskaitos gairės), Lietuvos banko įstatymu ir Lietuvos banko valdybos patvirtinta Lietuvos banko apskaitos politika. Tose finansinės apskaitos srityse, kurių nereglementuoja Apskaitos gairės ir Lietuvos banko apskaitos politika ir kai nėra atitinkamai sričiai taikomų ECB reikalavimų arba nurodymų, vadovaujama Europos Sąjungos (ES) teisės aktais patvirtintų tarptautinių apskaitos ir finansinės atskaitomybės standartų principais.

Lietuvos banko balanse, pelno (nuostolio) ataskaitoje ir pastabose pateikiami suminiai skaičiai dėl apvalinimo gali nesutapti su juos sudarančių skaičių suma.

2. APSKAITOS POLITIKA

2.1. BENDRIEJI PRINCIPAI

Lietuvos banko finansinė apskaita tvarkoma vadovaujantis šiais pagrindiniais apskaitos principais: veiklos tęstinumo, kaupimo, įvykių po balanso.

Kokybinės Lietuvos banko sudaromų metinių finansinių ataskaitų savybės yra šios: ekonominė realybė ir skaidrumas, atsargumas, reikšmingumas, nuoseklumas ir palyginamumas.

Aukso, apyvartiniai vertybiniai popieriai ir kitas, esantis finansinio turto sudėtyje, balansinis ir nebalansinis turtas bei įsipareigojimai (toliau – finansiniai straipsniai) į finansinę apskaitą įrašomi įsigijimo (sandorio) verte ir metinėse finansinėse ataskaitose parodomi pagal jų rinkos kainą (išskyrus kitame finansiniame turte parodomas neapvyvartines nuosavybės priemones ir amortizuota verte vertinamus skolos vertybinius popierius). Aukso, kiekvienos emisijos skolos ir nuosavybės apyvartinių vertybinių popierių, iš jų biržoje prekiaujamų fondų vienetų, ir kiekvieno išvestinio sandorio perkainojimo pagal rinkos kainą rezultatų apskaita tvarkoma atskirai.

Finansiniai straipsniai užsienio valiuta metinėse finansinėse ataskaitose parodomi eurais pagal rinkos kursą¹. Kiekvienos užsienio valiutos perkainojimo pagal rinkos kursą rezultatų apskaita tvarkoma atskirai.

Lietuvos bankas nerealizuotųjų perkainojimo rezultatų pripažinimui taiko asimetrinį principą, įteisintą Apskaitos gairėse. Pagal jį, nerealizuotasis perkainojimo nuostolis, susidaręs finansinių metų pabaigoje dėl atskiro finansinio straipsnio perkainojimo pagal rinkos kainą ar rinkos kursą ir viršijantis į perkainojimo sąskaitą įrašytą ankstesnį su tuo pačiu finansiniu straipsniu susijusį nerealizuotąjį perkainojimo prieaugį, pripažįstamas einamųjų finansinių metų išlaidomis. Šis nerealizuotasis perkainojimo nuostolis negali būti dengiamas paskesniais metais dėl rinkos kainos ar rinkos kurso pokyčių susidariusiu to paties finansinio straipsnio perkainojimo prieaugiu arba kompensuojamas kito finansinio straipsnio perkainojimo prieaugiu. Nerealizuotasis perkainojimo prieaugis, susidaręs finansinių metų pabaigoje dėl atskiro finansinio straipsnio perkainojimo pagal rinkos kainą ir rinkos kursą, parodomas perkainojimo sąskaitose.

Apskaičiuojant aukso, vertybinių popierių ir užsienio valiutos realizuotuosius ir nerealizuotuosius rezultatus, šių finansinių straipsnių įsigijimo vertei nustatyti taikomas vidurkinio kurso ir vidurkinės kainos metodas.

Pajamos ir išlaidos apskaitoje pripažįstamos tuo metu, kai jos yra uždirbamos arba patiriamos, o ne tada, kai jos gaunamos arba sumokamos. Pajamos ir išlaidos užsienio valiuta pripažįstamos eurais pagal jų įtraukimo į apskaitą dienos rinkos kursą ir tą dieną daro įtaką atitinkamos užsienio valiutos pozicijai.

¹ Rinkos kursas – euro ir užsienio valiutos orientacinis kursas, nustatomas kasdienės suderinimo tarp ECBS centrinių bankų bei kitų centrinių bankų procedūros metu ir skelbiamas ECB.

2.2. UŽSIENIO VALIUTA

Euro ir užsienio valiutų, kuriomis Lietuvos bankas turi didžiausias pozicijas, rinkos kursai

(valiutos vnt. už 1 Eur)

Valiutos pavadinimas	Kodas	2019 12 31	2018 12 31	Pokytis, proc.
Šveicarijos frankas	CHF	1,08540	1,12690	-3,7
JAV doleris	USD	1,12340	1,14500	-1,9
Kinijos juanis	CNY	7,82050	7,87510	-0,7
Didžiosios Britanijos svaras sterlingų	GBP	0,85080	0,89453	-4,9
Specialiosios skolinimosi teisės (SST)	XDR	0,81044	0,82277	-1,5
Japonijos jena	JPY	121,940	125,850	-3,1
Čekijos krona	CZK	25,4080	25,7240	-1,2

Užsienio valiutos vidurkinis kursas perskaičiuojamas kiekvieną dieną, atsižvelgiant į atitinkamos užsienio valiutos pozicijos padidėjimą ir šios valiutos visų dienos įsigijimų (jeigu pozicija teigiama) arba visų dienos pardavimų (jeigu pozicija neigiama) vidurkinį kursą. Kai užsienio valiutos pozicija sumažėja, skaičiuojamas realizuotasis rezultatas.

Lietuvos banko grynasis turtas (įsipareigojimai) pagal užsienio valiutas atskleistas 44 pastaboje „Lietuvos banko turtas ir įsipareigojimai pagal užsienio valiutas“.

Finansinių metų pabaigoje išlaidomis pripažinus nerealizuotą atskiros užsienio valiutos perkainojimo nuostolį, šios užsienio valiutos vidurkinis kursas tikslinamas pagal tų finansinių metų paskutinės darbo dienos rinkos kursą.

2.3. AUKSAS

Auksas metinėse finansinėse ataskaitose parodomas pagal finansinių metų paskutinės darbo dienos vienos Trojos uncijos rinkos kainą eurais.

Finansinių metų pabaigoje išlaidomis pripažinus nerealizuotą aukso perkainojimo nuostolį, aukso vidurkinė kaina tikslinama pagal finansinių metų paskutinės darbo dienos rinkos kainą.

Operacijos, susijusios su aukso apskaitos sandoriais, apskaitoje parodomas taip pat kaip ir atpirkimo skolinimosi sandoriai.

2.4. APYVARTINIAI VERTYBINIAI POPIERIAI

Apyvartiniai skolos ir nuosavybės vertybiniai popieriai į balansinę apskaitą įtraukiami įsigijimo verte atsiskaitymo pagal sandorį dieną.

Pinigių politikos tikslais ir iki išpirkimo termino laikomi skolos vertybiniai popieriai balanse parodomi amortizuota verte, atėmus jų vertės sumažėjimą. Kiti apyvartiniai vertybiniai popieriai balanse parodomi pagal finansinių metų paskutinės darbo dienos rinkos kainą (99 % tikrosios vertės 2019 m. gruodžio 31 d. ir 87 % – 2018 m. gruodžio 31 d.) arba taikant atitinkamą pajamingumo kreivę (1 % tikrosios vertės 2019 m. gruodžio 31 d. ir 13 % – 2018 m. gruodžio 31 d.). Perkainojimo rezultatai dėl vertybinių popierių rinkos kainos ir dėl užsienio valiutos rinkos kurso pokyčių parodomi atskirose perkainojimo sąskaitose.

Kiekvienos emisijos vertybinių popierių vidurkinė kaina perskaičiuojama darbo dienos pabaigoje atsižvelgiant į visų per dieną įsigytų tos pačios emisijos vertybinių popierių kiekį ir jų dienos pirkimų vidurkinę kainą. Pagal šią perskaičiuotą vidurkinę kainą apskaičiuojamos tą pačią dieną parduotų tos emisijos vertybinių popierių realizuotosios pajamos arba išlaidos.

Su skolos vertybiniais popieriais kartu nupirkta atkarpos išmoka į vertybinių popierių įsigijimo vertę neįskaitoma, apskaitoje ji parodoma atskirame balanso straipsnyje kaip kitas turtas.

Su nuosavybės vertybiniais popieriais kartu nupirktų dividendų suma įtraukiama į įsigijimo vertę. Dividendai, nupirkti po jų paskelbimo dienos, apskaitoje parodomi atskirame balanso straipsnyje kaip kitas turtas.

Skolos vertybinių popierių įsigijimo vertės ir nominaliosios vertės skirtumas – nuolaida arba premija – pripažįstamas pajamomis arba išlaidomis tolygiai kiekvieną dieną nuo atsiskaitymo pagal pirkimo sandorį dienos iki skolos vertybinių popierių išpirkimo arba atsiskaitymo pagal pardavimo sandorį dienos. Su infliacija susietų vertybinių popierių nominalo vertė indeksuojama pagal infliacijos indeksą kiekvieną dieną nuo atsiskaitymo pagal pirkimo sandorį dienos iki vertybinių popierių išpirkimo arba atsiskaitymo pagal pardavimo sandorį dienos, nominalo vertės pokytį pripažįstant palūkanų pajamomis arba išlaidomis.

Skolos vertybinių popierių be atkarpos nuolaida kaupiama taikant vidinės gražos metodą (angl. *internal rate of return*), o skolos vertybinių popierių su atkarpa nuolaida arba premija – taikant tiesinį metodą.

Finansinių metų pabaigoje išlaidomis pripažinus nerealizuotą atskiros emisijos vertybinių popierių perkainojimo nuostolį, šios emisijos vertybinių popierių vidurkinė kaina tikslinama pagal finansinių metų paskutinės darbo dienos jų rinkos kainą.

2.5. NEAPYVARTINĖS NUOSAVYBĖS PRIEMONĖS

Neapyvartinės nuosavybės priemonės – tai Lietuvos banko reikmėms laikomos ilgalaikės investicijos į nuosavybės vertybinius popierius siekiant dalyvauti tam tikros įmonės, kurios nuosavybės vertybiniais popieriais viešai neprekiuojama ir jų kaina nėra kotiruojama rinkoje, veikloje. Apskaitoje šios investicijos parodomos įsigijimo verte, atsižvelgus į šių nuosavybės priemonių vertės sumažėjimą.

2.6. PAJAMOS IR IŠLAIDOS

Pelno (nuostolio) ataskaitoje atskirų finansinių straipsnių ar priemonių palūkanos parodomos grynąja verte (palūkanų pajamos mažinamos su tuo pačiu finansiniu straipsniu ar priemone susijusiomis palūkanų išlaidomis).

Realizuotosios pajamos ir išlaidos, susijusios su užsienio valiutos, aukso ir vertybinių popierių pardavimu, įtraukiamos į pajamų ir išlaidų sąskaitas. Šios pajamos ir išlaidos apskaičiuojamos atsižvelgiant į atitinkamo finansinio straipsnio vidurkinį kursą arba kainą.

Finansinių straipsnių nerealizuotieji perkainojimo prieaugiai nepripažįstami pajamomis, jie parodomi perkainojimo sąskaitose. Nerealizuotieji perkainojimo nuostoliai, viršijantys su atitinkamu finansiniu straipsniu susijusį perkainojimo prieaugį, finansinių metų pabaigoje pripažįstami išlaidomis.

Turto vertės sumažėjimas pripažįstamas išlaidomis ir nėra panaikinamas paskesniais metais, nebent vertė padidėja, o tą padidėjimą galima susieti su konkrečiu įvykiu, įvykusi po to, kai vertės sumažėjimas buvo pirmą kartą įtrauktas į apskaitą.

Dividendai už apyvartinius nuosavybės vertybinius popierius į apskaitą įtraukiami, kai yra paskelbiami, o dividendai už nuosavybės priemones, laikomas banko reikmėms, – kai jie gaunami arba gaunamas pranešimas apie jų paskirstymą.

2.7. GRĮŽTAMIEJI SANDORIAI

Grįžtamieji sandoriai yra operacijos, kurias atlikdamas Lietuvos bankas perka arba parduoda turta sudarydamas atpirkimo sandorį arba vykdo įkaitu užtikrintas kredito operacijas.

Atpirkimo skolinimosi sandoriai apskaitoje parodomi kaip įkeitimu užtikrinti kitų sandorių šalių indėliai: balanso įsipareigojimų dalyje įrašomi įsipareigojimai gražinti pinigus, o finansinis turtas, sutartyje nurodytas kaip įkaitas (jis pagal šiuos sandorius yra parduodamas ir atperkamas), sandorių galiojimo laikotarpiu ir toliau rodomas balanso turto dalyje. Kaip įkaitas sumokėtos piniginės lėšos rodomos balanso turto dalyje.

Atpirkimo investavimo sandoriai apskaitoje parodomi balanso turto dalyje kaip banko suteikti kreditai, o gautas įkaitas, kuris pagal šiuos sandorius yra perkamas, o vėliau parduodamas, sandorių galiojimo laikotarpiu banko balanse neparodomas ir neperkainojamas. Kaip įkaitas gautos piniginės lėšos rodomos balanso įsipareigojimų dalyje.

Atpirkimo investavimo ir atpirkimo skolinimosi sandoriuose numatyto įkaito pirkimo ir atpirkimo verčių skirtumas pripažįstamas palūkanų pajamomis arba išlaidomis tolygiai kiekvieną dieną per visą sandorio galiojimo laikotarpį.

Siekdamas palaikyti obligacijų ir atpirkimo sandorių rinkos likvidumą, Lietuvos bankas kartu su ECB ir kitais Eurosistemos nacionaliniais centriniais bankais (NCB) skolina pagal viešojo sektoriaus pirkimo programą įsigytus vertybinius popierius. Lietuvos bankas vertybinius popierius skolina per paskirtą agentą ir pagal savo vertybinių popierių saugotojo siūlomas atsiskaitymų neįvykymo prevencijos bei strateginio skolinimo programas. Vertybinių popierių skolinimo atveju vertybiniai popieriai sandorių galiojimo laikotarpiu ir toliau rodomi balanso turto dalyje.

2.8. VALIUTŲ KEITIMO SANDORIAI

Pagal neatidėliotinus valiutų keitimo sandorius, išankstinius valiutų keitimo sandorius ir valiutų apsikeitimo sandorius gautina ir mokėtina užsienio valiuta turi įtakos atitinkamos užsienio valiutos pozicijai sandorio sudarymo dieną ir parodoma nebalansinėse sąskaitose nuo sandorio sudarymo iki atsiskaitymo dienos.

Skirtumas tarp išankstinio valiutų keitimo ar valiutų apsikeitimo sandorio vertės neatidėliotinu kursu ir sandorio vertės išankstiniu kursu pripažįstamas palūkanų pajamomis arba išlaidomis, kurios kaupiamos tolygiai kiekvieną dieną per visą sandorio galiojimo laikotarpį.

Išankstiniai valiutų keitimo sandoriai be įvykdymo (angl. non-deliverable foreign exchange forwards) nuo jų sudarymo iki pabaigos dienos parodomi nebalansinėje apskaitoje tariamąja verte, apskaičiuota pagal sandorio išankstinį kursą. Šių sandorių vertė balanse parodoma pagal finansinių metų paskutinės darbo dienos jų rinkos kainą. Finansinių metų pabaigoje išlaidomis pripažinus sandorių perkainojimo nuostolį, jis parodomas balanso įsipareigojimų dalyje kaip nebalansinių priemonių perkainojimo skirtumas. Skirtumas tarp sandorio išankstinio kurso ir neatidėliotino kurso, galiosiančio atsiskaitymo pagal sandorį dieną, atsižvelgus į sukauptą vertės sumažėjimą, pripažįstamas realizuotosiomis pajamomis arba išlaidomis.

2.9. IŠANKSTINIAI VERTYBINIŲ POPIERIŲ SANDORIAI

Pagal išankstinius vertybinių popierių sandorius perkami arba parduodami vertybiniai popieriai parodomi nebalansinėje apskaitoje nuo sandorio sudarymo iki atsiskaitymo dienos sandoryje numatyta išankstine kaina (angl. *forward price of the transaction*). Šių sandorių vertė balanse parodoma pagal finansinių metų paskutinės darbo dienos jų išankstinę rinkos kainą.

Išankstinių vertybinių popierių sandorių atsiskaitymo dieną vertybinių popierių pirkimo arba pardavimo operacijos parodomos balansinėse sąskaitose pagal šių vertybinių popierių tos dienos rinkos kainą, o šios kainos ir sandorio kainos skirtumas pripažįstamas realizuotosiomis pajamomis arba išlaidomis.

2.10. PALŪKANŲ NORMŲ SANDORIAI

Palūkanų normų ateities sandoriai nuo jų sudarymo dienos iki nutraukimo arba įvykdymo dienos parodomi nebalansinėje apskaitoje jų nominaliąja verte. Šių sandorių kasdienis kintamosios maržos pokytis pripažįstamas realizuotosiomis pajamomis arba išlaidomis.

Palūkanų normų apsikaitimo sandoriai nuo jų sudarymo dienos iki nutraukimo arba įvykdymo dienos parodomi nebalansinėje apskaitoje sandoriuose sutarta suma. Šių sandorių vertė balanse parodoma finansinių metų paskutinės darbo dienos jų rinkos kaina. Finansinių metų pabaigoje išlaidomis pripažinus sandorio perkainojimo nuostolį, jis parodomas balanso įsipareigojimų dalyje kaip nebalansinių priemonių perkainojimo skirtumas ir yra amortizuojamas tiesiniu metodu iki sandorio pabaigos dienos. Palūkanų pajamos ir išlaidos kaupiamos tolygiai kiekvieną dieną per visą sandorio galiojimo laiką.

2.11. ILGALAIKIS MATERIALUSIS IR NEMATERIALUSIS TURTAS

Prie ilgalaikio materialiojo turto priskiriami materialieji turto objektai, kurie nenusidėvi per vienus metus ir kurių įsigijimo vertė (įskaitant pridėtinės vertės mokestį) yra ne mažesnė kaip 2 000 Eur. Prie ilgalaikio nematerialiojo turto priskiriami materialios substancijos neturintys turto objektai, teikiantys ekonominę naudą ne trumpiau kaip vienus metus ir kurių įsigijimo vertė yra ne mažesnė kaip 2 000 Eur. Ilgalaikis materialusis ir nematerialusis turtas apskaitoje pripažįstamas įsigijimo verte, kuri mažinama jo sukauptu nusidėvėjimu (amortizacija) ir vertės sumažėjimu. Banko viduje sukurtas materialusis ir nematerialusis turtas apskaitoje pripažįstamas, jeigu atitinka pripažinimo ilgalaikiu turtu kriterijus. Tokio turto įsigijimo vertę sudaro tiesiogiai sukurtas turtą dalyvavusių Lietuvos banko tarnautojų išlaikymo išlaidų dalis, turtui sukurti įsigytų paslaugų, sunaudoto turto ir (arba) jo nusidėvėjimo (amortizacijos) išlaidos. Nebaigto kurti arba rekonstruoti ilgalaikio turto, meno kūrinių, muziejaus fondų, į kultūros vertybių registrą įtraukto materialiojo turto, išskyrus pastatus, nusidėvėjimas neskaičiuojamas. Kito ilgalaikio turto nusidėvėjimas (amortizacija) skaičiuojamas visą numatytą turto naudingo tarnavimo laiką taikant tiesinį metodą.

Ilgalaikio materialiojo ir nematerialiojo turto naudingo tarnavimo laikas

Ilgalaikis turtas	Metai
Materialusis turtas	
Pastatai	44–59
P pinigų skaičiavimo įranga	5–15
Kompiuterių įranga	3–7
Kitas inventorių (baldai, kabinetų įranga ir kt.)	5–30
Nematerialusis turtas	2–10

Nustačius, kad ilgalaikio turto naudingo tarnavimo laikas reikšmingai pasikeitė, tikslinamas likęs nusidėvėjimo (amortizacijos) laikotarpis.

Pardavus ilgalaikį turtą, šio turto pardavimo vertės ir balanse parodytos jo vertės skirtumas pripažįstamas pajamomis arba išlaidomis.

Ilgalaikio turto palaikymo ir priežiūros išlaidos pripažįstamos tada, kai jos patiriamos.

2.12. NUOMA

Nuomos teise naudojamas turtas apskaitoje pripažįstamas, jeigu atitinka pripažinimo ilgalaikiu materialiuoju turtu kriterijus (žr. Aiškinamojo rašto 2.11 dalį „Ilgalaikis materialusis ir nematerialusis turtas“), ir parodomas įsigijimo verte, sumažinta nusidėvėjimu. Nusidėvėjimas skaičiuojamas visą turto nuomos laiką taikant tiesinį metodą. 2019 m. pabaigos būklei nuomos teise naudojamo turto naudingo tarnavimo laikas yra nuo 1 iki 4 metų.

Nuomos įsipareigojimas į apskaitą įtraukiamas būsimų nuomos mokėjimų ir nuomos termino pabaigoje numatomų nuomojamo turto atstatymo iki pirminės būklės išlaidų suma, diskontuota taikant nuomos sutartyje numatytą palūkanų normą. Kai sutartyje palūkanų norma nenurodoma, taikoma nuomos sutarties sudarymo metu galiojusi Eurosistemos pagrindinių refinansavimo operacijų palūkanų norma.

Nuomos sutarčių pagrindais naudojamas materialusis turtas ir nuomos įsipareigojimai balanse parodomi straipsniuose „Ilgalaikis materialusis ir nematerialusis turtas“ ir „Kiti įvairūs įsipareigojimai“. Už nuomos įsipareigojimą sumokėtos palūkanos parodomos pelno (nuostolio) ataskaitos straipsnyje „Palūkanų išlaidos“ kaip kitos palūkanų išlaidos.

Iki 2018 m. pabaigos Lietuvos bankas su veiklos nuoma susijusias išlaidas atvaizduodavo pelno (nuostolio) ataskaitos straipsnyje „Administracinės išlaidos“. Pradėjęs taikyti 16-ąjį tarptautinį finansinės atskaitomybės standartą „Nuoma“, Lietuvos bankas pakeitė savo apskaitos politiką šioje srityje: visas į nuomos teise naudojamo turto apibrėžtį patenkantis turtas nuo 2019 m. sausio 1 d. buvo pripažintas ilgalaikiu materialiuoju turtu, taikant modifikuotą retrospektyvinį metodą, pagal kurį nuomos teise naudojamo turto vertė lygi jo nuomos įsipareigojimo vertei. Todėl palyginamoji informacija nebuvo patikslinta.

Iš naujo apskaičiuota nuomos teise naudojamo turto vertė ir nuomos įsipareigojimas 2019 m. sausio 1 d. balanse.

(tūkst. Eur)

	Likutis 2018 12 31	Apskaitos politikos pokyčio įtaka	Likutis 2019 01 01
Ilgalaikis materialusis ir nematerialusis turtas (žr. 13 pastabą)	29 668	683	30 350
Kiti įvairūs įsipareigojimai (žr. 28 pastabą)	537	683	1 220

2.13. BANKNOTAI IR MONETOS APYVARTOJE

Euro zonos NCB ir ECB, kartu sudarantys Eurosistemą, leidžia eurų banknotus². Bendra apyvartoje cirkuliuojančių eurų banknotų vertė paskirstoma Eurosistemos NCB kiekvieno mėnesio paskutinę darbo dieną pagal banknotų paskirstymo raktą³.

ECB skiriama 8 proc. visų apyvartoje cirkuliuojančių eurų banknotų vertės, kiti 92 proc. paskirstomi Eurosistemos NCB pagal Eurosistemos kapitalo raktą. Kiekvienam NCB paskirstytų banknotų dalis atskleidžiama jų balanso įsipareigojimų 1 straipsnyje „Banknotai apyvartoje“.

Skirtumas tarp kiekvienam NCB pagal banknotų paskirstymo raktą paskirstytos banknotų vertės ir faktiškai į apyvartą išleistų banknotų vertės parodomas kaip vidinis Eurosistemos likutis, už kurį gaunamos arba mokamos palūkanos⁴, skaičiuojamos pagal ribinę palūkanų normą, taikomą Eurosistemos pagrindinių refinansavimo operacijų aukcionuose⁵.

Šios palūkanų pajamos arba išlaidos atskleidžiamos pelno (nuostolio) ataskaitos 1 straipsnyje „Grynosios palūkanų pajamos“ (žr. 32 pastabą „Grynosios palūkanų pajamos“).

Siekiant sumažinti pinigų politikos pajamų svyravimus prie Eurosistemos prisijungus naujiems nariams, šių narių grynosios vidinės Eurosistemos pretenzijos (įsipareigojimai) dėl eurų banknotų apyvartoje paskirstymo tikslinamos kompensacine suma, kuri pradedama taikyti euro įvedimo metais ir tolygiai mažinama per kitus penkerius metus. Lietuvos bankui kompensacinės sumos taikymo laikotarpis baigsis 2020 m. gruodžio 31 d. ir nuo 2021 m. sausio 1 d. palūkanų pajamos bus skaičiuojamos už visą Lietuvos banko grynujų pretenzijų dėl eurų banknotų paskirstymo sumą.

² 2010 m. gruodžio 13 d. Sprendimas ECB/2010/29 dėl eurų banknotų emisijos (nauja redakcija), OL L 35, 2011 2 9, p. 26, su pakeitimais.

³ Banknotų paskirstymo raktas – tai procentinės dalys, apskaičiuotos atsižvelgiant į ECB dalį visoje eurų banknotų emisijoje ir taikant pasirašyto kapitalo raktą NCB daliai visoje eurų banknotų emisijoje.

⁴ 2016 m. lapkričio 3 d. Sprendimas ECB/2016/36 dėl valstybių narių, kurių valiuta yra euro, nacionalinių centrinių bankų pinigų politikos pajamų paskirstymo (nauja redakcija), OL L 347, 2016 12 20, p. 26.

⁵ Ribinė palūkanų norma, taikoma Eurosistemos pagrindinių refinansavimo operacijų aukcionuose, 2018 ir 2019 m. buvo lygi 0.

Lietuvos banko į apyvartą išleistų apyvartinių eurų monetų nominalioji vertė parodoma balanso įsipareigojimų 12 straipsnyje „Kiti įsipareigojimai“ (žr. 28 pastabą „Kiti įvairūs įsipareigojimai“).

Lietuvos banko į apyvartą išleistų ir po euro įvedimo iš apyvartos negražintų litų⁶ banknotų ir apyvartinių litų monetų nominalioji vertė parodoma balanso įsipareigojimų 12 straipsnyje „Kiti įsipareigojimai“.

Kolekcinė eurų monetų ir kitų numizmatinių vertybių pardavimo vertė (be PVM) pripažįstama pajamomis.

Banknotų ir monetų gamybos ir jų apyvartos išlaidos pripažįstamos, kai yra patiriamos, ir nesiejamos su pinigų išleidimu į apyvartą.

2.14. ATIDĖJINIAI FINANSINĖMS RIZIKOMS IR ĮSIPAREIGOJIMAMS

Lietuvos banko valdyba, siekdama, kad Lietuvos bankas turėtų pakankamai finansinių išteklių, kuriais būtų galima padengti finansinio turto, įskaitant finansinį turta, įgytą vykdant Eurosistemos pinigų politikos operacijas, ir su šio turto valdymu susijusių finansinių įsipareigojimų neigiamą vertės pokytį, ir taip sudarydama prielaidas apsaugoti Lietuvos banko kapitalą ir finansinio turto realiąją vertę, formuoja atidėjinius tikėtinioms rinkos, likvidumo ir kredito rizikoms (toliau – atidėjiniai finansinėms rizikoms). Šie atidėjiniai sudaromi Lietuvos banko valdybos nustatyta tvarka, kuria siekiama, kad atidėjinių suma padengtų Lietuvos bankui tenkančią rizikos vertę, nustatytą pagal ECB valdančiosios tarybos aprobuotą rizikos vertinimo metodiką, taikant tikėtino vertės trūkumo (angl. *expected shortfall*) rodiklį ir 99 proc. patikimumo lygmenį (ES99 %). Atidėjiniai finansinėms rizikoms gali būti panaudoti su finansinio turto operacijomis susijusioms grynosioms išlaidoms (realizuotiesiems rezultatams, nerealizuotiesiems perkainojimo nuostoliams ir vertės sumažėjimo išlaidoms) ar jų daliai dengti.

Atidėjiniai išėtinėms išmokoms, mokėtinoms tarnautojams, įgysiantiems teisę į valstybinio socialinio draudimo pensiją dirbant Lietuvos banke, vertinami atliekant aktuarinius skaičiavimus. Jų dydis nustatomas kaip tarnautojų išėjimo į pensiją metu uždirbtų išėtinių išmokų, apskaičiuotų pagal tarnautojų kaitos rodiklį ir atlyginimų augimo prielaidas, dabartinė vertė taikant ilgalaikio skolinimo palūkanų normą Lietuvos Respublikoje.

Kiti Lietuvos banke sudaromi atidėjiniai įsipareigojimams, tokiems kaip tarnautojų darbo užmokesčiui už kasmetines atostogas, išėtinėms išmokoms ir kompensacijoms ar gražinamiems litų banknotams ir monetoms keisti, nėra diskontuojami dėl santykinai trumpo laikotarpio nuo šių atidėjinių sudarymo iki jų panaudojimo.

Atidėjiniai finansinėms rizikoms ir įsipareigojimams sudaromi pagal metų pabaigos būklę ir įtraukiami į išlaidų sąskaitas.

3. FINANSINĖS RIZIKOS VALDYMAS

3.1. SU PINIGŲ POLITIKOS OPERACIJOMIS SUSIJUSIOS FINANSINĖS RIZIKOS VALDYMAS

Su pinigų politika susijusio turto ir operacijų rizika valdoma bendrai visos Eurosistemos mastu. Lietuvos bankas šiame rizikos valdymo procese dalyvauja per atstovą ECB Rizikos valdymo komitete, kuris yra atsakingas už finansinės rizikos, susijusios su Eurosistemos pinigų politikos operacijomis ir ECB užsienio atsargų investavimu, valdymą.

Vykdamas pinigų politikos operacijas, svarbiausios yra kredito, rinkos ir likvidumo rizikos. Eurosistema, vykdydama kredito operacijas, dažniausiai susiduria su kredito rizika, kuri kyla dėl galimo sandorio šalies įsipareigojimų nevykdymo. Valdant sandorio šalies kredito riziką, nustatomi patikimumo reikalavimai sandorio šalims, su kuriomis tokios operacijos gali būti vykdomos, o pinigų politikos skolinimo operacijos vykdomos tik su įkaitu. Įkaitas turi atitikti nustatytus tinkamumo reikalavimus ir kitas rizikos valdymo priemones. Jeigu sandorio šalis taptų nemoki, Eurosistema susidurtų su turto, turimo kaip įkaito, išleidėjo arba skolininko kredito rizika, rinkos rizika dėl besikeičiančios įkaito rinkos vertės ir likvidumo rizika (ypač jei Eurosistema norėtų parduoti didelę poziciją).

Vertybinių popierių pirkimo operacijų rizikai riboti nustatomi vertybinių popierių, kurių Eurosistema gali įsigyti pagal patvirtintas vertybinių popierių pirkimo programas, reikalavimai ir ribojama jų įsigijimo apimtis.

Lietuvos bankas užtikrina, kad Lietuvoje registruotos finansų įstaigos, dalyvaujančios pinigų politikos operacijose, ir pagal pinigų politikos operacijas suteiktas įkaitas atitiktų nustatytus reikalavimus, ir kontroliuoja, kaip laikomasi nustatytų rizikos limitų.

3.2. SU LIETUVOS BANKO INVESTICIJOMIS SUSIJUSIOS FINANSINĖS RIZIKOS VALDYMAS

Investuodamas su pinigų politikos operacijomis nesusijusį finansinį turta, Lietuvos bankas dažniausiai susiduria su šiomis finansinėmis rizikomis: rinkos (valiutos kurso, nuosavybės vertybinių popierių ir aukso

⁶ Iki euro įvedimo kaip mokėjimo priemonė galiojusi nacionalinė valiuta.

kainų, palūkanų normos), kredito (nemokumo, kredito reitingo sumažinimo, sandorio šalies, atsiskaitymų) ir likvidumo.

Pagrindinė priemonė investicinio portfelio – didžiausios finansinio turto, nesusijusio su pinigų politikos operacijomis, dalies – rinkos rizikai įvertinti ir valdyti yra investicijų rizikos vertės (angl. *value-at-risk*) rodiklis, apskaičiuotas vienu metų laikotarpiui taikant 95 procentų patikimumo lygmenį. Šis rodiklis, kitaip vadinamas rizikos biudžetu, negali būti didesnis kaip 150 mln. Eur. Rizikos biudžeto taikymas užtikrina integruotą rinkos rizikos valdymą, sudaro sąlygas lanksčiau taikyti įvairias investavimo strategijas ir vienu bendru rodikliu įvertina nuosavybės ir skolos vertybinių popierių riziką. Rizikos vertei apskaičiuoti taikomas rizikos vertinimo modelis, jį taikant atsižvelgiama į praeities dėsningumus ir į prognozuojamą makroekonominę aplinką. 2019 m. gruodžio 31 d. investicinio portfelio rizikos vertė buvo 117 mln. Eur ir tai buvo 16 mln. Eur daugiau nei 2018 m. pabaigoje.

Siekiant, kad rizikos valdymo sistema būtų patikima, kartu su rizikos biudžetu taikomos ir kitos rinkos rizikos valdymo priemonės.

Finansinio turto, nesusijusio su įsipareigojimais užsienio valiuta, valiutos kurso rizikai valdyti nustatomi atvirosios valiutos pozicijos limitai, išskyrus atskirą rezervų portfelį JAV doleriais, jo valiutos kurso rizika nedraudžiama. 2019 m. nustatytas maksimalus leistinas 25 mln. JAV dol. rezervų portfelio rizikos biudžetas, o metų pabaigoje jo vertė buvo 16 mln. JAV dol.

Finansinio turto dalies, susijusios su įsipareigojimais užsienio valiuta, valiutos kurso rizika pašalinama investuojant įsipareigojimų valiuta. Valiutos kurso ir palūkanų normos rizikai valdyti Lietuvos bankas plačiai taiko išvestines finansines priemones.

Kredito rizika valdoma dirbant tik su patikimomis finansų įstaigomis ir investuojant tik į investicinį reitingą turinčias finansines priemones. Atsižvelgiant į sandorio šalies ar emitento patikimumą, nustatyti emitentų, sandorio šalių ir jų grupių įsipareigojimų Lietuvos bankui dydžio limitai padeda išskaidyti kredito riziką.

Siekiant užtikrinti finansinio turto, nesusijusio su įsipareigojimais užsienio valiuta, likvidumą, dalis jo investuojama į labai saugius ir likvidžius vyriausybės skolos vertybinius popierius. Su įsipareigojimais susijusios finansinio turto dalies likvidumo rizika valdoma derinant įsipareigojimų ir juos atitinkančių investicijų trukmę.

Atsiskaitymų rizikai mažinti taikomos tokios priemonės: atsiskaitymai vykdomi vienu metu, derinami pinigų srautai, pasirašomos savitarpio įsipareigojimų įskaitymų sutartys.

Valdant finansinę riziką, svarbus vaidmuo tenka tinkamam investicijų paskirstymui, siekiant sumažinti investicijų koncentraciją. Diversifikacijai užtikrinti Lietuvos bankas naudoja rizikos išskaidymu pagrįstą strateginį investicijų paskirstymą (angl. *risk parity*). Be to, Lietuvos bankas investuoja ir į biržoje prekiaujamus fondus (angl. *exchange traded funds*), susietus su gerai diversifikuotais nuosavybės ir skolos vertybinių popierių rinkų indeksais.

Visos išvestinės finansinės priemonės įtraukiamos vertinant Lietuvos banko finansinio turto investicijų rinkos ir kredito riziką.

4. SU DALYVAVIMU EUROSISTEMOJE SUSIJUSIŲ OPERACIJŲ FINANSINĖS APSKAITOS PRINCIPAI

Šioje dalyje pateikti dėl operacijų, susijusių su dalyvavimu Eurosistemoje, susidariusių pretenzijų ir įsipareigojimų bei pajamų ir išlaidų straipsnių apskaitos principai.

4.1. DALYVAVIMAS ECB KAPITALE

NCB dalys pasirašytajame ECB kapitale priklauso nuo nustatyto ECB kapitalo raktas, kuris, vadovaujantis Europos centrinių bankų sistemos (ECBS) ir ECB statuto 29 straipsniu, turi būti tikslinamas kas penkeri metai, remiantis Europos Komisijos duomenimis apie ES valstybių narių gyventojų skaičių ir bendrąjį vidaus produktą (BVP). Kapitalo raktas iš naujo perskaičiuotas 2019 m. sausio 1 d.

ES šalių NCB dalyvavimas ECB kapitale

NCB	Kapitalo raktas 2019 12 31, proc.	Apmokėtas ECB kapitalas 2019 12 31, Eur	Eurosistemos kapitalo raktas 2019 12 31, proc.
<i>Nationale Bank van België / Banque Nationale de Belgique</i>	2,5280	273 656 179	3,63127
<i>Deutsche Bundesbank</i>	18,3670	1 988 229 048	26,38270
<i>Eesti Pank</i>	0,1968	21 303 614	0,28269
<i>Banc Ceannais na hÉireann / Central Bank of Ireland</i>	1,1754	127 237 133	1,68837

<i>Bank of Greece</i>	1,7292	187 186 022	2,48385
<i>Banco de España</i>	8,3391	902 708 165	11,97844
<i>Banque de France</i>	14,2061	1 537 811 329	20,40590
<i>Banca d'Italia</i>	11,8023	1 277 599 809	16,95304
<i>Central Bank of Cyprus</i>	0,1503	16 269 986	0,21589
<i>Latvijas Banka</i>	0,2731	29 563 094	0,39229
Lietuvos bankas	0,4059	43 938 704	0,58304
<i>Banque centrale du Luxembourg</i>	0,2270	24 572 766	0,32607
<i>Bank Ċentrali ta'Malta / Central Bank of Malta</i>	0,0732	7 923 905	0,10515
<i>De Nederlandsche Bank</i>	4,0677	440 328 813	5,84292
<i>Oesterreichische Nationalbank</i>	2,0325	220 018 269	2,91952
<i>Banco de Portugal</i>	1,6367	177 172 891	2,35099
<i>Banka Slovenije</i>	0,3361	36 382 849	0,48278
<i>Národná banka Slovenska</i>	0,8004	86 643 357	1,14971
<i>Suomen Pankki – Finlands Bank</i>	1,2708	137 564 190	1,82540
Iš viso (euro zonos NCB)	69,6176	7 536 110 122	100,00000
<i>Българска народна банка (Bulgarijos nacionalinis bankas)</i>	0,8511	3 454 936	-
<i>Česká národní banka</i>	1,6172	6 564 826	-
<i>Danmarks Nationalbank</i>	1,4986	6 083 383	-
<i>Hrvatska narodna banka</i>	0,5673	2 302 885	-
<i>Magyar Nemzeti Bank</i>	1,3348	5 418 457	-
<i>Narodowy Bank Polski</i>	5,2068	21 136 368	-
<i>Banca Națională a României</i>	2,4470	9 933 297	-
<i>Sveriges Riksbank</i>	2,5222	10 238 562	-
<i>Bank of England</i>	14,3374	58 200 921	-
Iš viso (ne euro zonos NCB)	30,3824	123 333 636	-
Iš viso	100,0000	7 659 443 757	100,00000

Lietuvos banko įnašas į ECB kapitalą atskleidžiamas 10 pastaboje „Dalyvavimas ECB“.

4.2. Į ECB PERVESTOS UŽSIENIO ATSARGOS

Vadovaudamiesi ECBS ir ECB statuto 48 ir 30 straipsnių nuostatomis, NCB, prisijungdami prie Eurosistemos, perveda į ECB užsienio atsargų dalį, apskaičiuotą pagal NCB kapitalo rakto ir jau pervedusių užsienio atsargų NCB kapitalo raktų sumos santykį.

2019 m. sausio 1 d. iš naujo perskaičiavus kapitalo raktą, NCB pervestos užsienio atsargos sudaro 40 344 mln. Eur (iki 2018 m. gruodžio 31 d. jos sudarė 40 793 mln. Eur). Lietuvos banko į ECB pervesta užsienio atsargų dalis atskleidžiama 11 pastaboje „Pretenzijos, atitinkančios pervestas užsienio atsargas“.

Už šias pervestas užsienio atsargas (išskyrus aukso dalį) NCB mokamos palūkanos pagal naujausią žinomą ribinę palūkanų normą, taikomą Eurosistemos pagrindinių refinansavimo operacijų aukcionuose⁷.

4.3. SKOLINIMAS EURO ZONOS KREDITO ĮSTAIGOMS EURAIS

Pagrindinės refinansavimo operacijos: jos vykdomos kas savaitę sudarant likvidumą didinančius grįžtamuosius sandorius, kurių terminas yra viena savaitė ir kurie įprastai vykdomi standartinių konkursų būdu. Šioms operacijoms tenka pagrindinis vaidmuo reguliuojant palūkanų normas, valdant likvidumą finansų rinkoje ir išreiškiant pinigų politikos poziciją.

Ilgesnės trukmės refinansavimo operacijos: šios operacijos vykdomos siekiant suteikti sandorio šalims papildomą ilgesnės trukmės refinansavimą. 2019 m. šių sandorių terminas buvo nuo 3 iki 48 mėn. 2016 m. ECB valdančioji taryba pradėjo vykdyti keturių tikslinių ilgesnės trukmės refinansavimo operacijų (TITRO II) seriją. Šių operacijų trukmė yra ketveri metai su galimybe po dvejų metų gražinti visą ar dalį pasiskolintos sumos. Be to, 2019 m. ECB valdančioji taryba nusprendė vykdyti naują septynių tikslinių ilgesnės trukmės

⁷ Ribinė palūkanų norma, taikoma Eurosistemos pagrindinių refinansavimo operacijų aukcionuose, 2018 ir 2019 m. buvo lygi 0.

refinansavimo operacijų (TITRO III) seriją. Šios operacijos vykdomos kas ketvirtį, jų trukmė yra treji metai su galimybe po dvejų metų gražinti visą ar dalį pasiskolintos sumos. Pagal ECB valdančiosios tarybos priimtus sprendimus kiekvienai TITRO III taikytina galutinė mažiausia palūkanų norma gali siekti operacijos laikotarpiu galiojančią vidutinę palūkanų normą už naudojimąsi indėlių galimybe. Kadangi šių operacijų palūkanų norma, taikytina palūkanų kaupimui, bus žinoma tik nuo 2021 m. pradžios, o ją patikimai įvertinti iki to momento nebus įmanoma, laikantis atsargumo principo, TITRO III palūkanoms apskaičiuoti iki 2019 m. pabaigos taikyta palūkanų norma už naudojimąsi indėlių galimybe.

Koreguojamosios grįžtamosios operacijos: jos skirtos rinkos likvidumo situacijai reguliuoti ir palūkanų normoms valdyti, o ypač – mažinti nenumatytų rinkos svyravimų įtaką palūkanų normoms. Atsižvelgiant į jų pobūdį, šios operacijos vykdomos *ad hoc* pagrindu.

Struktūrinės grįžtamosios operacijos: tai grįžtamieji atvirosios rinkos sandoriai, vykdomi koreguojant Eurosistemos struktūrinę likvidumo poziciją finansų sektoriaus atžvilgiu standartinių konkursų būdu.

Ribinio skolinimo galimybė: tai Eurosistemos teikiama nuolatinė galimybė, pagal kurią sandorių šalys už iš anksto nustatytą palūkanų normą ir įkaitą gali gauti iš NCB vienos nakties paskolą.

Kreditai, susiję su įkaito vertės išlaikymo prievole: tai sandorio šaliai sumokėtos piniginės lėšos tais atvejais, kai įkaito vertė viršija nustatytą vertės pokyčio ribą, ir tai reiškia, kad yra įkaito, susijusio su pinigų politikos operacijomis, perviršis.

2019 m. gruodžio 31 d. Eurosistemos NCB turimo turto, susijusio su pinigų politikos operacijomis, vertė sudarė 624 233 mln. Eur (2018 m. gruodžio 31 d. – 734 382 mln. Eur). Lietuvos banko turimo turto, susijusio su pinigų politikos operacijomis, dalis atskleista 6 pastaboje „Su pinigų politikos operacijomis susijęs skolinimas euro zonos kredito įstaigoms eurais“.

Nuostoliai iš pinigų politikos operacijų gali susidaryti, jeigu sandorio šalis neįvykdo savo įsipareigojimų ir jeigu už pinigų politikos operacijas ji pateikė nepakankamą įkaitą. ECB valdančiosios tarybos sprendimu, nuostoliai dėl specifinio įkaito, kurį NCB gali priimti savo nuožiūra, nėra paskirstomi tarp Eurosistemos NCB.

4.4. PINIGŲ POLITIKOS TIKSLAIS LAIKOMI VERTYBINIAI POPIERIAI

2019 m. gruodžio 31 d. ECB ir NCB turėjo vertybinių popierių, įsigytų pagal tris padengtųjų obligacijų pirkimo programas, vertybinių popierių rinkų programą, turtu užtikrintų vertybinių popierių pirkimo programą, viešojo sektoriaus pirkimo programą⁸ ir bendrovių sektoriaus pirkimo programą, jų vertė sudarė 2 632 056 mln. Eur (2018 m. gruodžio 31 d. – 2 651 281 mln. Eur).

2019 m. lapkričio 1 d. Eurosistema atnaujino grynuosius vertybinių popierių pirkimus pagal išplėstinę turto pirkimo programą⁹, įsigyjant vertybinių popierių vidutiniškai už 20 mlrd. Eur per mėnesį. Iki tol nuo 2018 m. pabaigos Eurosistema 10 mėnesių tik reinvestavo lėšas, gautas iš vertybinių popierių, įsigytų pagal turto pirkimo programą, išpirkimo suėjus jų terminui. ECB valdančioji taryba tikisi vykdyti grynuosius pirkimus tol, kol to reikės siekiant stiprinti skatinamąjį pinigų politikos palūkanų normų poveikį ir juos sustabdyti netrukus prieš tai, kai ECB valdančioji taryba pradės didinti pagrindines ECB palūkanų normas. Taip pat ECB valdančioji taryba nusprendė tęsti reinvestavimą dar gana ilgą laiką po to, kai ji pradės didinti pagrindines ECB palūkanų normas, ir bet kokių atveju tol, kol to reikės, kad būtų užtikrintos palankios likvidumo sąlygos ir aukštas skatinamosios pinigų politikos lygis.

Pagal visas šias programas įsigyti vertybiniai popieriai Eurosistemos NCB balansuose parodomi amortizuota verte, sumažinta vertės sumažėjimu. Pagal ECBS ir ECB statuto 32 straipsnio 4 dalį, nuostolius, jei tokie susidarytų iš turimų vertybinių popierių pagal trečiąją padengtųjų obligacijų pirkimo programą, vertybinių popierių rinkų programą, bendrovių sektoriaus pirkimo programą, taip pat iš tarptautinių institucijų vertybinių popierių, turimų pagal viešojo sektoriaus pirkimo programą (jų bendra vertė 2019 m. gruodžio 31 d. buvo 695 824 mln. Eur), proporcingomis dalimis pagal Eurosistemos kapitalo raktą dengtų visi Eurosistemos NCB. Pagal pirmąją ir antrąją padengtųjų obligacijų pirkimo programas įsigytų visų vertybinių popierių bei viešojo sektoriaus pirkimo programą įsigytų vyriausybės vertybinių popierių vertės sumažėjimo nuostolius dengtų patys NCB.

ECB valdančioji taryba reguliariai įvertina finansinę riziką, susijusią su vertybiniais popieriais, įsigytais pagal visas šias programas. Vertės sumažėjimas vertinamas kiekvienais metais remiantis numatoma atsiperkamąja verte pagal metų pabaigos būklę. Nustačius, kad vertybinio popieriaus vertė yra sumažėjusi, laikantis atsargumo principo, formuojami atidėjiniai pinigų politikos operacijų nuostoliams padengti. Vertybinių

⁸ 2015 m. kovo 4 d. Sprendimas ECB/2015/10 dėl viešojo sektoriaus vertybinių popierių pirkimo antrinėse rinkose programos, OL L 121, 2015 5 14, p. 20.

⁹ Išplėstinė turto pirkimo programa apima trečiąją padengtųjų obligacijų pirkimo programą, turtu užtikrintų vertybinių popierių pirkimo programą, viešojo sektoriaus pirkimo programą ir bendrovių sektoriaus pirkimo programą. Daugiau informacijos apie turto pirkimo programą pateikiama [ECB interneto svetainėje](#).

popierių, laikomų pinigų politikos tikslais, kurių vertės sumažėjimo nuostolius proporcingomis dalimis dengia visi Eurosistemos NCB, vertės sumažėjimas pripažįstamas kaip pinigų politikos pajamų paskirstymo rezultato dalis (žr. 29 pastabą „Atidėjiniai“ ir 36 pastabą „Grynasis pinigų politikos pajamų paskirstymo rezultatas“).

Lietuvos banko turimų vertybinių popierių vertė atskleidžiama 8 pastaboje „Pinigų politikos tikslais laikomi vertybiniai popieriai“.

4.5. ĮSIPAREIGOJIMAI EURO ZONOS KREDITO ĮSTAIGOMS, SUSIJĘ SU PINIGŲ POLITIKOS OPERACIJOMIS, EURAIS

Einamosios sąskaitos (įskaitant privalomųjų atsargų sistemą): tai kredito įstaigų, kurioms taikomas reikalavimas laikyti privalomasias atsargas, lėšų likučiai jų atsiskaitomosiose sąskaitose NCB.

Indėlių galimybė: Eurosistemos teikiama nuolatinė galimybė, pagal kurią sandorių šalys už iš anksto nustatytą palūkanų normą gali NCB padėti vienos nakties indėlių.

Terminuotieji indėliai: šie įsipareigojimai yra nustatyto termino ir fiksuotosios palūkanų normos likvidumo mažinimo koreguojamosios operacijos.

Koreguojamosios grįžtamosios operacijos: tai likvidumą mažinančios grįžtamosios operacijos, kurios atliekamos siekiant subalansuoti didelius likvidumo svyravimus.

Indėliai, susiję su įkaito vertės išlaikymo prievole: jie parodo sandorio šalies indėlių pavidalu sumokėtas pinigines lėšas tais atvejais, kai įkaito rinkos vertė yra mažesnė už nustatytą vertės pokyčio ribą, ir tai reiškia, kad trūksta su galiojančiomis pinigų politikos operacijomis susijusio įkaito.

4.6. DALYVAVIMAS MOKĖJIMO SISTEMOJE TARGET2

Dėl tarpvalstybinių mokėjimų, atliekamų per sistemą TARGET2¹⁰, ES centrinių bankų sąskaitose šioje sistemoje susidaro tarpusavio likučiai. Šie likučiai kasdien yra dengiami tarpusavyje ir tada priskiriami ECB, kiekvienam NCB paliekant vieną grynąją poziciją tik ECB atžvilgiu. Lietuvos banko vidiniai Eurosistemos likučiai, susidarę TARGET2 ECB atžvilgiu, parodomi balanso straipsniuose „Kitos Eurosistemos pretenzijos (grynosios)“ arba „Kiti Eurosistemos įsipareigojimai (gryniesi)“.

4.7. PINIGŲ POLITIKOS PAJAMŲ PASKIRSTYMAS

Eurosistemos NCB pinigų politikos pajamos, uždirbtos vykdant Eurosistemos pinigų politikos funkcijas, pagal ECBS ir ECB statuto 32 straipsnį, skaičiuojamos ir paskirstomos NCB proporcingai jų Eurosistemos kapitalo raktams kiekvienų finansinių metų pabaigoje.

Eurosistemos NCB pinigų politikos pajamos – tai pajamos, uždirbtos iš nustatyto turto, laikomo įsipareigojimų bazei padengti.

Pagrindiniai nustatyto turto straipsniai yra tokie: su pinigų politikos operacijomis susijęs skolinimas euro zonos kredito įstaigoms eurais; pinigų politikos tikslais laikomi vertybiniai popieriai; grynosios vidinės Eurosistemos pretenzijos, atitinkančios ECB pervestas užsienio atsargas, taip pat susidariusios dėl TARGET2 operacijų ir dėl eurų banknotų paskirstymo Eurosistemoje; sukauptos palūkanos už ilgesnio nei vieni metai termino pinigų politikos operacijas; tam tikras kiekis aukso, nustatomas proporcingai kapitalo raktui.

Pagrindiniai įsipareigojimų bazės straipsniai: banknotai apyvartoje; su pinigų politikos operacijomis susiję įsipareigojimai euro zonos kredito įstaigoms eurais; gryniesi vidiniai Eurosistemos įsipareigojimai dėl TARGET2 operacijų ir dėl eurų banknotų paskirstymo Eurosistemoje.

Už įsipareigojimų bazės straipsnius ir (arba) nustatyto turto straipsnius sumokėtos palūkanos atimamos iš už šiuos straipsnius NCB surinktų pinigų politikos pajamų. Už skirtumą, susidariusį tarp NCB nustatyto turto vertės ir įsipareigojimų bazės vertės, skaičiuojamos palūkanos, tam skirtumui taikant naujausią žinomą Eurosistemos pagrindinių refinansavimo operacijų ribinę palūkanų normą¹¹. Be to, pinigų politikos pajamų skaičiavimo tikslais laikoma, kad iš aukso pajamų neuždirbama, o iš vertybinių popierių, įsigytų pagal pirmąją bei antrąją padengtųjų obligacijų pirkimo programas (ECB sprendimai ECB/2009/16 ir ECB/2011/17), ir vyriausybės vertybinių popierių, įsigytų pagal viešojo sektoriaus pirkimo programą (ECB sprendimas ECB/2015/10), pajamų uždirbama, šių popierių likučiams taikant naujausią žinomą Eurosistemos pagrindinių refinansavimo operacijų ribinę palūkanų normą.

Suskaičiavus per finansinius metus visų Eurosistemos NCB uždirbtas pinigų politikos pajamas ir gautą rezultatą paskirsčius NCB proporcingai pagal jų kapitalo raktus, skirtumai tarp kiekvieno NCB surinktų (angl. *pooled*) ir pagal Eurosistemos kapitalo raktą jam tenkančių pinigų politikos pajamų apmokami per TARGET2.

¹⁰ Transeuropinė automatizuota realaus laiko atskirųjų atsiskaitymų skubių pervedimų sistema.

¹¹ Ribinė palūkanų norma, taikoma Eurosistemos pagrindinių refinansavimo operacijų aukcionuose, 2018 ir 2019 m. buvo lygi 0.

Lietuvos bankui paskirstytos grynosios pinigų politikos pajamos atskleistos 36 pastaboje „Grynasis pinigų politikos pajamų paskirstymo rezultatas“.

4.8. GRYNOJO FINANSINIO TURTO VALDYMAS

Eurosistemos NCB ir ECB yra sudarę Susitarimą dėl grynojo finansinio turto (angl. *Agreement on Net Financial Assets*, ANFA), jame nustatytas didžiausias kiekvieno NCB ir ECB ne pinigų politikos tikslais laikomo grynojo finansinio turto dydis ir jo valdymas. Sutartimi reglamentuojamą grynąjį finansinį turtą daugiausia sudaro įsipareigojimų bazės lėšos, gautos vykdant pinigų politikos operacijas, kurios tuo metu nėra tiesiogiai naudojamos pinigų politikai vykdyti (žr. Aiškinamojo rašto 4.7 dalį „Pinigų politikos pajamų paskirstymas“). Tokį turtą įprastai sudaro aukso ir užsienio atsargos, investicijos eurais.

Lietuvos bankas finansinio turto dydį nustato atsižvelgdamas į rinkos sąlygas ir investavimo galimybes bei apribojimus, tačiau vidutinis grynojo finansinio turto dydis negali būti didesnis, nei Susitarime nustatytas, t. y. 5 856 mln. Eur. 2019 m., kaip ir 2018 m., Lietuvos banko vidutinis grynojo finansinio turto dydis atitiko Susitarimo nuostatas.

4.9. ECB PELNO PASKIRSTYMAS

Jei ECB valdančioji taryba nenusprendžia kitaip, ECB senjoražo pajamas, gautas iš ECB priskirtų 8 proc. visų apyvartoje cirkuliuojančių eurų banknotų, taip pat pajamas iš vertybinių popierių, įsigytų pagal vertybinių popierių programas (vertybinių popierių rinkų, trečiąją padengtųjų obligacijų pirkimo, turtu užtikrintų vertybinių popierių pirkimo ir viešojo sektoriaus pirkimo), ECB paskirsto kitų metų sausio mėn. kaip tarpinį pelną¹². Paskirstomos visos šios ECB pajamos, jeigu jos neviršija ECB grynojo tų metų pelno. ECB valdančioji taryba gali nuspręsti šias ECB pajamas arba jų dalį pervesti į atidėjinius finansinėms rizikoms dengti. Gautą tarpinį ECB pelno paskirstymo rezultatą euro zonos NCB pripažįsta pajamomis tų finansinių metų, kuriais šios pajamos buvo uždirbtos, o ne kuriais buvo gautos.

Galutinis pelnas paskirstomas ECB kapitalo dalininkams proporcingai jų Eurosistemos kapitalo raktui pagal ECBS ir ECB statuto 33 straipsnio nuostatas, ECB valdančiajai tarybai patvirtinus ECB metines finansines ataskaitas. Gautą galutinį ECB pelno paskirstymo rezultatą NCB pripažįsta finansinių metų, kuriais jis gautas, pajamomis.

ECB pelno paskirstymo metu pervestos sumos atskleidžiamos pelno (nuostolio) ataskaitos 4 straipsnyje „Pajamos iš nuosavybės finansinių priemonių“ (žr. 35 pastabą „Pajamos iš nuosavybės finansinių priemonių“).

5. ĮVYKIAI PO BALANSO DATOS

5.1. DĖL JUNGTINĖS KARALYSTĖS PASITRAUKIMO IŠ ES

Dėl Jungtinės Karalystės pasitraukimo iš ES, o kartu ir *Bank of England* pasitraukimo iš ECBS buvo pakoreguoti kitiems NCB priskirti svoriai ECB kapitalo pasirašymo rakte. Nuo 2020 m. vasario 1 d. taikomi svoriai.

NCB	Kapitalo raktas nuo 2020 02 01, proc.	Kapitalo raktas iki 2020 01 31, proc.
<i>Nationale Bank van België / Banque Nationale de Belgique</i>	2,9630	2,5280
<i>Deutsche Bundesbank</i>	21,4394	18,3670
<i>Eesti Pank</i>	0,2291	0,1968
<i>Banc Ceannais na hÉireann / Central Bank of Ireland</i>	1,3772	1,1754
<i>Bank of Greece</i>	2,0117	1,7292
<i>Banco de España</i>	9,6981	8,3391
<i>Banque de France</i>	16,6108	14,2061
<i>Banca d'Italia</i>	13,8165	11,8023
<i>Central Bank of Cyprus</i>	0,1750	0,1503
<i>Latvijas Banka</i>	0,3169	0,2731
Lietuvos bankas	0,4707	0,4059
<i>Banque centrale du Luxembourg</i>	0,2679	0,2270
<i>Bank Ċentrali ta'Malta / Central Bank of Malta</i>	0,0853	0,0732

¹² 2014 m. gruodžio 15 d. Sprendimas (ES) 215/298 dėl tarpinio Europos Centrinio Banko pajamų paskirstymo (ECB/2014/57) (nauja redakcija), OL L 53, 2015 2 25, p. 24, su pakeitimais.

<i>De Nederlandsche Bank</i>	4,7662	4,0677
<i>Oesterreichische Nationalbank</i>	2,3804	2,0325
<i>Banco de Portugal</i>	1,9035	1,6367
<i>Banka Slovenije</i>	0,3916	0,3361
<i>Národná banka Slovenska</i>	0,9314	0,8004
<i>Suomen Pankki – Finlands Bank</i>	1,4939	1,2708
Iš viso (euro zonos NCB)	81,3286	69,6176
<i>Българска народна банка (Bulgarijos nacionalinis bankas)</i>	0,9832	0,8511
<i>Česká národní banka</i>	1,8794	1,6172
<i>Danmarks Nationalbank</i>	1,7591	1,4986
<i>Hrvatska narodna banka</i>	0,6595	0,5673
<i>Magyar Nemzeti Bank</i>	1,5488	1,3348
<i>Narodowy Bank Polski</i>	6,0335	5,2068
<i>Banca Națională a României</i>	2,8289	2,4470
<i>Sveriges Riksbank</i>	2,9790	2,5222
<i>Bank of England</i>	0,0000	14,3374
Iš viso (ne euro zonos NCB)	18,6714	30,3824
Iš viso	100,0000	100,0000

Bank of England pasitraukus iš ECBS, ECB savo pasirašytojo kapitalo dydžio nepakeitė – jis ir toliau yra 10 825 007 tūkst. Eur. *Bank of England* dalis ECB pasirašytajame kapitale (14,3 %) buvo perskirstyta euro zonos ir ne euro zonos NCB. Dėl šio perskirstymo Lietuvos banko dalis ECB pasirašytajame kapitale padidėjo 16 proc.

ECB apmokėtasis kapitalas 2020 m. nesikeis ir toliau bus 7 659 444 tūkst. Eur, nes *Bank of England* pasitraukus iš ECBS jo anksčiau apmokėtą kapitalo dalį, t. y. 58 201 tūkst. Eur, padengia kiti NCB. Perskaičiaus pagal naują kapitalo raktą, Lietuvos bankui 2020 m. buvo gražinta 47 tūkst. Eur įmokos į ECB kapitalą. Per kitus dvejus metus euro zonos NCB dviem metinėmis įmokomis apmokės likusią dalį jų padidėjusios ECB pasirašytojo kapitalo dalies. Dėl to Lietuvos bankas 2021 ir 2022 m. perves ECB po 3 531 tūkst. Eur.

Pagal ECB ir ECBS statuto 30 straipsnio 2 dalį NCB įnašai į ECB pervedamas užsienio atsargas nustatomi proporcingai jų daliai pasirašytajame ECB kapitale. Po *Bank of England* pasitraukimo iš ECBS padidinus euro zonos NCB (pervedusių užsienio atsargas į ECB) svorius ECB pasirašytajame kapitale ir Valdančiajai tarybai priėmus sprendimą sumažinti euro zonos NCB įnašų dalį, kad visa euro zonos NCB pervedtų užsienio atsargų suma ir toliau būtų tokia pati, kokia buvo iki *Bank of England* pasitraukimo iš ECBS, visa NCB pretenzijų, atitinkančių šiuos pervedimus, suma iš esmės nepasikeitė. Lietuvos banko pretenzija, susijusi su pervedtomis užsienio atsargomis, sumažėjo 1 727 tūkst. Eur ir nuo 2020 m. vasario 1 d. sudaro 233 496 tūkst. Eur.

5.2. DĖL KORONAVIRUSO (COVID-19) PROTRŪKIO

Siekdami užkirsti kelią didelėms rizikoms, kylantioms Lietuvos ir visos euro zonos augimo perspektyvoms dėl COVID-19 protrūkio ir sparčios jo plėtros, Lietuvos bankas kartu su ECB nuo 2020 m. kovo mėn. ėmėsi priemonių, kurios leis visiems ekonomikos sektoriams pasinaudoti palankiomis finansavimo sąlygomis ir atlaikyti šį sukrėtimą. ECB valdančioji taryba pradėjo naują specialiąją pandeminių pirkimo programą (angl. *Pandemic Emergency Purchase Programme, PEPP*), jos apimtis bus 750 mlrd. Eur. Pirkimai bus vykdomi iki 2020 m. pabaigos. Be to, paskelbtos priemonės, išplečiančios bendrovių sektoriaus pirkimo programos reikalavimus atitinkančio turto sąrašą ir sušvelninančios įkaitui taikomus standartus, pradėtos taikyti laikinosios priemonės bankams atlaisvinant kapitalo ir likvidumo reikalavimus. Taip pat Lietuvos bankas atlaisvino 1 proc. anticiklinio kapitalo rezervą, kurį bankai sukauptė ekonominio pakilimo laikais. Visos šios priemonės leis bankams daugiau skolinti verslui ir gyventojams.

Banko vadovybė pandemijos protrūkį traktuoja kaip nekoreguojantį įvykį po balanso, todėl Lietuvos banko 2019 m. finansiniai rezultatai nėra koreguojami. Dabartiniame pandemijos etape Lietuvos banko vadovybė negali patikimai įvertinti galimos COVID-19 protrūkio įtakos Lietuvos banko 2020 m. finansiniams rezultatams, tačiau pagal Lietuvos banko 2019 m. finansinių ataskaitų rinkinio patvirtinimo dienos būklę įtaka šiems rezultatams vertinama kaip nereikšminga. Taip yra dėl to, kad didelė dalis Lietuvos banko lėšų investuota į itin patikimus vyriausybių vertybinius popierius, jų vertė net ir krizių laikotarpiu tebėra stabili. Be to, taikant Apskaitos gairėse įtvirtintą atsargumo principą, nerealizuotasis perkainojimo prieaugis dėl atskiro finansinio

straipsnio perkainojimo pagal rinkos kainą ir rinkos kursą nėra pripažįstamas pajamomis, o parodomas perkainojimo sąskaitose (žr. 30 pastabą). Tai leidžia veiksmingai absorbuoti laikinus finansinių priemonių kainų svyravimus. Jei atskirų finansinių priemonių sandorių ar emisijų nerealizuotasis perkainojimo nuostolis viršytų sukauptus šių priemonių perkainojimo perteklius, jis galėtų būti dengiamas atidėjiniais finansinėms rizikoms (žr. 29 pastabą ir Aiškinamojo rašto 2.14 dalį „Atidėjiniai finansinėms rizikoms ir įsipareigojimams“), kurie finansinių ataskaitų rinkinio patvirtinimo dieną sudarė 286 mln. Eur.

6. PASTABOS DĖL BALANSO

1 PASTABA. AUKSAS IR GAUTINAS AUKSAS

	2019 12 31	2018 12 31
Aukso kiekis		
Trojos uncijomis	187 207	187 171
Kilogramais	5 823	5 822
Trojos uncijos kaina, Eur	1 354,104	1 120,961
Aukso vertė, tūkst. Eur	253 498	209 811

2019 m. gruodžio 31 d., kaip ir 2018 m. gruodžio 31 d., Lietuvos bankas visą turimą auksą buvo investavęs į aukso apsigėrimo sandorius.

Aukso kiekis 2019 m., palyginti su 2018 m., šiek tiek padidėjo dėl aukso luitų svorio skirtumo, atsiradusio atsiskaitant pagal aukso investavimo sandorius.

Aukso vertės padidėjimą 2019 m. lėmė finansų rinkose pakilusi aukso kaina.

2 PASTABA. IŠ TVF GAUTINOS LĖŠOS

(tūkst. Eur)

	2019 12 31	2018 12 31
SST likutis sąskaitoje TVF	169 704	166 867
Grynoji atsargų pozicija TVF	56 802	34 073
Lietuvos kvota TVF	545 673	536 724
TVF sąskaitos Nr. 1 Lietuvos banke likutis	(488 872)	(502 651)
Iš viso	226 506	200 940

Didžioji dalis Lietuvos banko valdomoje TVF sąskaitoje esančių SST yra TVF Lietuvos Respublikai pagal 2009 m. paskirstymą suteiktų 137 239 tūkst. SST. Jų atitiktumu (169 339 tūkst. Eur) parodomas Lietuvos banko balanso įsipareigojimų 9 straipsnyje „TVF suteiktų specialiųjų skolinimosi teisių atitiktumu“. Už TVF sąskaitoje esančių SST likutį Lietuvos bankas gauna palūkanų, o už Lietuvos Respublikos gautas pagal TVF paskirstymą SST moka palūkanas.

SST likučio sąskaitoje TVF vertės padidėjimą 2019 m. daugiausia lėmė SST sustiprėjimas euro atžvilgiu.

Lietuvos bankas Lietuvos Respublikos vardu vykdo TVF fiskalinės agentūros funkcijas. Vykdydamas šias funkcijas, Lietuvos bankas įgyja dalyvavimo ir balsavimo teisę TVF, ją parodo Lietuvos kvota TVF. Be to, Lietuvos bankas turi įsipareigojimų TVF, jie parodomi TVF sąskaitoje Nr. 1, esančioje Lietuvos banke. Nuo 2018 m. Lietuvos bankas Lietuvos Respublikos vardu vykdo TVF finansines operacijas, naudodamas Lietuvos banko finansinį turtą.

Grynosios atsargų pozicijos padidėjimą 2019 m. gruodžio 31 d., palyginti su 2018 m. gruodžio 31 d., lėmė dalyvavimas finansinių operacijų plane, pagal jį 2019 m. Lietuvos bankas suteikė papildomą 18 mln. SST (2018 m. – 28 mln. SST) finansavimą. Už lėšas, pervestas pagal finansinių operacijų planą, Lietuvos bankas gauna palūkanų.

3 PASTABA. SĄSKAITOS BANKUOSE IR INVESTICIJOS Į VERTYBINIUS POPIERIUS, IŠORĖS PASKOLOS IR KITAS IŠORĖS TURTAS UŽSIENIO VALIUTA

Ši balanso straipsnį sudaro Lietuvos banko sąskaitų likučiai, investicijos į vertybinius popierius ir atpirkimo investavimo sandoriai ne euro zonos šalyse užsienio valiuta.

(tūkst. Eur)

	USD	JPY	CZK	GBP	CAD	Kitos	Iš viso
2019 12 31							
Sąskaitų likučiai	576	1 479 687	744 790	1 482	1 203	274 062	2 501 800
Skolos vertybiniai popieriai	1 044 683	-	-	236 862	230 991	91 430	1 603 965
Apyvartiniai nuosavybės vertybiniai popieriai	329 871	-	-	-	-	-	329 871
Atpirkimo investavimo sandoriai	348 496	-	-	-	-	-	348 496
Iš viso	1 723 625	1 479 687	744 790	238 344	232 194	365 492	4 784 132
2018 12 31							
Sąskaitų likučiai	2 159	1 489 268	641 126	1 525	3 176	321 048	2 458 302
Skolos vertybiniai popieriai	1 885 517	-	-	191 890	152 452	88 215	2 318 074
Apyvartiniai nuosavybės vertybiniai popieriai	482 978	-	-	-	-	-	482 978
Atpirkimo investavimo sandoriai	1 397	-	-	-	-	-	1 397
Iš viso	2 372 051	1 489 268	641 126	193 415	155 628	409 263	5 260 751

Lietuvos bankas valdo finansines investicijas naudodamas bendrajai pinigų politikai vykdyti skirtas, tačiau laikinai joms nenaudojamas lėšas (žr. Aiškinamojo rašto 4.8 dalį „Grynojo finansinio turto valdymas“).

Sąskaitų likučiai Japonijos jenomis tiek 2019 m., tiek 2018 m. pabaigoje yra didesni nei vidutiniškai per metus dėl sudarytų trumpos trukmės sandorių, siekiant pasinaudoti metų pabaigoje susidariusiomis palankiomis sąlygomis pinigų rinkoje.

2019 m. Lietuvos bankas laikinai sumažino investicijas JAV doleriais į skolos vertybinius popierius ir biržoje prekiaujamų fondų vienetus.

Sąskaitų bankuose ir investicijų į vertybinius popierius, išorės paskolų ir kito išorės turto pasiskirstymas pagal emitento ir sandorio šalies ekonominę erdvę

(tūkst. Eur)

	2019 12 31	2018 12 31
JAV	1 673 936	2 263 812
Japonija	1 505 531	1 510 516
Ne euro zonos ES valstybės narės	953 725	810 996
Šveicarija	273 856	320 851
Kanada	268 445	197 674
Kinija	91 626	88 400
Kitos šalys	17 014	68 500
Iš viso	4 784 132	5 260 751

4 PASTABA. PRETENZIJS EURO ZONOS REZIDENTAMS UŽSIENIO VALIUTA

(tūkst. Eur)

	USD	CAD	Kitos	Iš viso
2019 12-31				
Sąskaitų likučiai	2 008	465	235	2 707
Iš viso	2 008	465	235	2 707
2018 12 31				
Sąskaitų likučiai	60	61	49	170
Skolos vertybiniai popieriai	71 820	-	-	71 820
Iš viso	71 880	61	49	71 990

5 PASTABA. PRETENZIJS NE EURO ZONOS REZIDENTAMS EURAIS

Šį balanso straipsnį sudaro Lietuvos banko sąskaitų likučiai ne euro zonos ES valstybėse narėse eurais. 2019 m. šių sąskaitų likučiai sumažėjo gražinus 900 tūkst. Eur piniginių įkaitą sandorio šaliai, juo Lietuvos bankas užtikrino savo įsipareigojimų pagal sudarytus sandorius vykdymą.

6 PASTABA. SU PINIGŲ POLITIKOS OPERACIJOMIS SUSIJĘS SKOLINIMAS EURO ZONOS KREDITO ĮSTAIGOMS EURAIS

(tūkst. Eur)

	2019 12 31	2018 12 31
Ilgesnės trukmės refinansavimo operacijos	48 000	173 000
Ribinio skolinimo galimybė	–	16 166
Iš viso	48 000	189 166

Šios operacijos apibūdintos Aiškinamojo rašto 4.3 dalyje „Skolinimas euro zonos kredito įstaigoms eurais“. 2019 m. šių pinigų politikos operacijų vertės sumažėjimo nuostolių nebuvo nustatyta.

7 PASTABA. KITOS PRETENZIJS EURO ZONOS KREDITO ĮSTAIGOMS EURAIS

Šiame straipsnyje parodyti su pinigų politikos operacijomis nesusiję Lietuvos banko sąskaitų likučiai kredito įstaigose, jie 2019 m. gruodžio 31 d. sudarė 3 325 tūkst. Eur (2018 m. gruodžio 31 d. – 360 tūkst. Eur), iš jų 3 100 tūkst. Eur yra sandorio šaliai sumokėtas piniginis įkaitas, kuriuo Lietuvos bankas užtikrino savo įsipareigojimų pagal sudarytus sandorius vykdymą.

8 PASTABA. PINIGŲ POLITIKOS TIKSLAIS LAIKOMI VERTYBINIAI POPIERIAI

Šiame straipsnyje parodomi Lietuvos banko pagal viešojo sektoriaus pirkimo programą įsigyti Lietuvos Respublikos Vyriausybės ir tarptautinių institucijų vertybiniai popieriai, kurie balanse parodomi amortizuota verte (žr. Aiškinamojo rašto 4.4 dalį „Pinigų politikos tikslais laikomi vertybiniai popieriai“).

(tūkst. Eur)

Viešojo sektoriaus pirkimo programa	2019 12 31		2018 12 31	
	amortizuota vertė	rinkos vertė	amortizuota vertė	rinkos vertė
Tarptautinių institucijų vertybiniai popieriai	8 194 878	8 792 363	8 908 182	8 937 537
Lietuvos Respublikos Vyriausybės vertybiniai popieriai	2 357 798	2 441 604	1 847 379	1 859 293
Iš viso	10 552 676	11 233 967	10 755 562	10 796 829

Lentelėje parodyta vertybinių popierių rinkos vertė nėra įtraukta nei į balansą, nei į pelno (nuostolio) ataskaitą ir šioje pastaboje pateikta tik atskleidimo tikslais.

ECB valdančioji taryba, remdamasi vertės sumažėjimo testo rezultatais, nusprendė, kad pagal 2019 m. gruodžio 31 d. būklę visi numatomi pinigų srautai iš vertybinių popierių, įsigytų pagal viešojo sektoriaus pirkimo programą, bus gauti ir todėl 2019 m. šiame straipsnyje parodytų Lietuvos banko turimų vertybinių popierių vertės sumažėjimo nuostolių nebuvo nustatyta.

9 PASTABA. KITI VERTYBINIAI POPIERIAI

Šiame straipsnyje parodyti Lietuvos banko turimi euro zonos rezidentų skolos ir apyvartiniai nuosavybės vertybiniai popieriai 2019 ir 2018 m. buvo vertinami rinkos verte.

(tūkst. Eur)

	2019 12 31	2018 12 31
Apyvartiniai nuosavybės vertybiniai popieriai	730 350	701 674
Skolos vertybiniai popieriai	–	184 176
Iš viso	730 350	885 850

2019 m. gruodžio 31 d. skolos vertybinių popierių likutis sumažėjo, įgyvendinant aktyvaus investicijų valdymo pakeitimus.

10 PASTABA. DALYVAVIMAS ECB

(tūkst. Eur)

	2019 12 31	2018 12 31
Lietuvos banko įnašas į ECB kapitalą	43 939	44 729
Lietuvos banko įnašas į ECB rezervus ir atidėjinius, prilyginamus rezervams	162 454	162 454
Iš viso	206 393	207 183

Vadovaujantis ECBS ir ECB statuto 29 straipsniu, NCB dalys pasirašytajame ECB kapitale perskaičiuojamos kas penkeri metai, remiantis Europos Komisijos duomenimis apie ES valstybių narių gyventojų skaičių ir BVP. Kapitalo raktas iš naujo perskaičiuotas 2019 m. sausio 1 d.

Po šio perskaičiavimo Lietuvos bankui tenkantis kapitalo raktas sumažėjo 0,0073 proc. punkto ir nuo 2019 m. sausio 1 d. sudaro 0,4059 proc.

Sumažėjus Lietuvos banko daliai apmokėtajame ECB kapitale, Lietuvos bankui 2019 m. sausio 1 d. gražinta 790 tūkst. Eur įmokos į ECB kapitalą ir nuo tos dienos Lietuvos bankui tenkanti pasirašytojo ir apmokėtojo ECB kapitalo dalis sudaro 43 939 tūkst. Eur.

Lietuvos bankas, pagal ECBS ir ECB statuto 48 straipsnio 2 dalį, yra įnešęs 162 454 tūkst. Eur į ECB rezervus ir į atidėjinius.

11 PASTABA. PRETENZIJOS, ATITINKANČIOS PERVESTAS UŽSIENIO ATSARGAS

Lietuvos bankas, tapęs Eurosistemos dalimi, pagal ECBS ir ECB statuto 48 straipsnio 1 dalį, į ECB yra pervedęs užsienio atsargų dalį.

Šiame balanso straipsnyje parodomas Lietuvos banko pretenzijos, atitinkančios pervestas užsienio atsargas, iki 2019 m. sausio 1 d. sudarė 239 454 tūkst. Eur. Jos apskaičiuotos visų NCB į ECB pervestų užsienio atsargų vertei eurais (istoriniais 1998 m. gruodžio 31 d. kursais) taikant Lietuvos banko kapitalo rakto ir Eurosistemos NCB kapitalo raktų sumos santykį.

Dėl kapitalo rakto perskaičiavimo 2019 m. sausio 1 d. pakito Lietuvos banko pretenzija, susijusi su pervestomis užsienio atsargomis, šis balanso straipsnis sumažėjo 4 230 tūkst. Eur ir nuo 2019 m. sausio 1 d. sudaro 235 223 tūkst. Eur.

12 PASTABA. GRYNOSIOS PRETENZIJOS, SUSIJUSIOS SU EURŲ BANKNOTŲ PASKIRSTYMU EUROSISTEMOJE

Šiame straipsnyje parodomas vidinis Eurosistemos likutis, susijęs su eurų banknotų paskirstymu Eurosistemoje (žr. Aiškinamojo rašto 2.13 dalį „Banknotai ir monetos apyvartoje“ ir 18 pastabą „Banknotai apyvartoje“). 2019 m. gruodžio 31 d., palyginti su 2018 m. gruodžio 31 d., šis likutis sumažėjo 484 872 tūkst. Eur, arba 16 proc. Tai lėmė didesnis Lietuvos banko išleistų į apyvartą eurų banknotų nominaliosios vertės padidėjimas (21 %), palyginti su visos Eurosistemos banknotų apyvartoje nominaliosios vertės padidėjimu (5 %).

13 PASTABA. ILGALAIKIS MATERIALUSIS IR NEMATERIALUSIS TURTAS

(tūkst. Eur)

	Materialusis turtas				Nematerialusis turtas (įskaitant nebaigtą kurti)	Nuomos teise naudojamas turtas	Iš viso
	pastatai ir nebaigta statyba	pinigų skaičiavimo įranga (įskaitant nebaigtą montuoti)	kompiuterių įranga (įskaitant nebaigtą montuoti)	kitas materialusis turtas (įskaitant nebaigtą montuoti)			
Įsigijimo vertė 2018 12 31	36 331	5 865	12 523	7 902	11 700	-	74 320
Padidėjimas 2019 m.	24	25	357	99	2 438	1 590	4 533
Sumažėjimas 2019 m.	-	-	(26)	(374)	(9)	-	(410)
Perklasifikavimas 2019 m.	(455)	-	-	455	-	-	-
Įsigijimo vertė 2019 12 31	35 899	5 890	12 854	8 082	14 129	1 590	78 444
Sukauptas nusidėvėjimas 2018 12 31	(17 406)	(5 124)	(9 926)	(6 296)	(5 900)	-	(44 652)
Nusidėvėjimas 2019 m.	(1 372)	(163)	(1 027)	(107)	(1 103)	(412)	(4 184)

Nurašytas nusidėvėjimas 2019 m.	-	-	26	374	0	-	400
Perklasifikuotas nusidėvėjimas 2019 m.	191	-	-	(191)	-	-	-
Sukauptas nusidėvėjimas 2019 12 31	(18 587)	(5 287)	(10 927)	(6 221)	(7 002)	(412)	(48 437)
Likutinė vertė 2019 12 31	17 312	603	1 927	1 861	7 126	1 178	30 007
Likutinė vertė 2018 12 31	18 924	741	2 597	1 605	5 800	-	29 668

Ilgalaikio nematerialiojo turto padidėjimui 2019 m. reikšmingą įtaką (2 309 tūkst. Eur) padarė dviejų Lietuvos banko viduje projektų būdu kuriamų nematerialiojo turto objektų pripažinimas ilgalaikiu turtu. Dalį šios vertės sudarė 149 tūkst. Eur šių projektų vykdymui naudoto turto nusidėvėjimo išlaidų, todėl pelno (nuostolio) ataskaitoje parodytos turto nusidėvėjimo ir amortizacijos išlaidos yra mažesnės nei 2019 m. sukaupto nusidėvėjimo padidėjimas.

2019 m. sausio 1 d. pagal 2 nuomos sutartis valdomi objektai buvo pripažinti kaip nuomos teise naudojamas turtas (žr. Aiškinamojo rašto 2.12 dalį „Nuoma“). 2019 m. buvo sudarytos dar dvi nuomos sutartys, pagal kurias naudojamo turto įsigijimo vertė sudarė 907 tūkst. Eur.

2017 m. Lietuvos banko valdyba priėmė sprendimą įgyvendinti Lietuvos banko pastatų kompleksą, esančio Vilniuje, Žirmūnų g. 151, atnaujinimo projektą. Įgyvendinat šį projektą, dalis komplekso pastatų 2019 m. rudenį buvo pripažinti netinkamais naudoti dėl funkcinio (technologinio) nusidėvėjimo ir trukdymo rekonstruoti esamus statinius ir teritorijas, juos numatoma demontuoti 2020 m., o dalis demontuotinių pastatų sudėtyje esančio turto buvo perklasifikuota kaip atskiri kito materialiojo turto vienetai. Lietuvos bankas nėra sudaręs sandorių, pagal kuriuos būtų įkeistas Lietuvos banko materialusis turtas.

14 PASTABA. KITAS FINANSINIS TURTAS

Šiame straipsnyje parodomos Lietuvos banko reikmėms laikomos investicijos į neapyvartines nuosavybės priemones, kuriomis viešai neprekiuojama ir jų kaina nėra kotiruojama rinkoje, taip pat Lietuvos banko sąskaitų likučiai euro zonos rezidentų institucijose (ne kredito įstaigose) eurais.

(tūkst. Eur)

	2019 12 31	2018 12 31
Sąskaitų likučiai	7 997	934
Tarptautinių atsiskaitymų banko akcijos	3 334	3 334
SWIFT akcijos	100	100
Iš viso	11 431	4 368

Lietuvos bankas yra Tarptautinių atsiskaitymų banko (TAB) narys, turintis 1 070 akcijų, kurių įsigijimo vertė yra 3 334 tūkst. Eur, o kiekvienos akcijos nominalioji vertė – 5 000 SST. 2019 m. už TAB akcijas Lietuvos bankas gavo 321 tūkst. Eur dividendų (2018 m. – 304 tūkst. Eur).

Lietuvos bankas turi 24 SWIFT akcijas, jų įsigijimo vertė yra 100 tūkst. Eur. Dividendai už šias akcijas nemokami.

15 PASTABA. NEBALANSINIŲ PRIEMONIŲ PERKAINOJIMO SKIRTUMAI

Šiuose straipsniuose parodomi pagal valiutų keitimo sandorius gautinų ir mokėtinų užsienio valiutų perkainojimo pagal rinkos kursą rezultatai, taip pat išankstinių valiutų keitimo sandorių be įvykdymo, palūkanų normų apsikeitimo ir išankstinių vertybinių popierių sandorių perkainojimo pagal jų rinkos kainą rezultatai.

(tūkst. Eur)

	2019 12 31		2018 12 31	
	teigiami skirtumai	neigiami skirtumai	teigiami skirtumai	neigiami skirtumai
Valiutų keitimo sandoriai	21 324	42 458	54 012	75 733
Palūkanų normų apsikeitimo sandoriai	5 034	2 667	348	526
Išankstiniai valiutų keitimo sandoriai be įvykdymo	2 217	1 616	959	2 010
Išankstiniai vertybinių popierių sandoriai	1	1	3	5
Iš viso	28 576	46 742	55 324	78 275

16 PASTABA. SUKAUPTOS PAJAMOS IR BŪSIMŲJŲ LAIKOTARPIŲ IŠLAIDOS

(tūkst. Eur)

	2019 12 31	2018 12 31
Sukauptos palūkanų pajamos	64 998	61 855
Už pinigų politikos tikslais laikomus vertybinius popierius	47 930	44 320
Už išvestines finansines priemones	10 353	8 548
Už kitus vertybinius popierius	5 109	7 910
Už sąskaitas ir indėlius	1 606	1 075
Kitos sukauptos palūkanų pajamos	0	3
Nupirktų skolos vertybinių popierių atkarpos išmokos dalis	3 555	7 083
Būsimųjų laikotarpių išlaidos	1 896	1 261
Iš viso	70 449	70 200

17 PASTABA. KITAS ĮVAIRUS TURTAS

(tūkst. Eur)

	2019 12 31	2018 12 31
Trumpalaikis turtas	646	540
Išankstiniai mokėjimai ir kitos gautinos sumos	404	76
Kreditai Lietuvos banko tarnautojams	318	370
Gautini dividendai	-	1 395
Iš viso	1 369	2 380

Gautini dividendai – tai dividendų paskelbimo dieną pajamomis pripažinti, bet dar negauti dividendai už apyvartinius nuosavybės vertybinius popierius.

18 PASTABA. BANKNOTAI APYVARTOJE

(tūkst. Eur)

	2019 12 31	2018 12 31
Eurų banknotai, Lietuvos banko išleisti į apyvartą	4 420 124	3 647 815
Eurų banknotų koregavimas pagal banknotų paskirstymo raktą	3 118 415	3 578 452
ECB išleistų eurų banknotų dalis	(602 979)	(578 143)
Iš viso	6 935 561	6 648 124

Šiame straipsnyje parodyta pagal banknotų paskirstymo raktą Lietuvos bankui tenkanti visų apyvartoje esančių eurų banknotų dalis (žr. Aiškinamojo rašto 2.13 dalį „Banknotai ir monetos apyvartoje“). Banknotų paskirstymo raktas 2019 m. gruodžio 31 d. buvo 0,5365 proc. (iki 2018 m. gruodžio 31 d. – 0,54 proc.). Faktiškai Lietuvos banko išleistų į apyvartą eurų banknotų nominalioji vertė 2019 m. padidėjo 21 proc. Kadangi faktiškai Lietuvos banko išleistų į apyvartą eurų banknotų nominalioji vertė yra mažesnė už paskirstytų eurų banknotų nominaliąją vertę, susidaręs 2 515 437 tūkst. Eur (2018 m. gruodžio 31 d. – 3 000 309 tūkst. Eur) skirtumas parodomas balanso turto dalyje kaip „Grynosios pretenzijos, susijusios su eurų banknotų paskirstymu Eurosistemoje“ (žr. 12 pastabą).

19 PASTABA. ĮSIPAREIGOJIMAI EURO ZONOS KREDITO ĮSTAIGOMS, SUSIJĘ SU PINIGŲ POLITIKOS OPERACIJOMIS, EURAIS

(tūkst. Eur)

	2019 12 31	2018 12 31
Einamosios sąskaitos (įskaitant privalomųjų atsargų sistemą)	7 214 771	5 997 113
Indėliai, susiję su įkaito vertės išlaikymo prievole	-	19 000
Iš viso	7 214 771	6 016 113

Už sąskaitų likučius, kurie atitinka privalomųjų atsargų reikalavimus, mokamos palūkanos taikant naujausią žinomą ribinę palūkanų normą, kurią Eurosistema taiko pagrindinių refinansavimo operacijų aukcionuose¹³. Už sąskaitų likučius, viršijančius privalomųjų atsargų reikalavimus, skaičiuojamos palūkanos, taikant mažesniąją iš šių reikšmių: 0 proc. arba palūkanų normą už naudojimąsi indėlių galimybe. Nuo 2019 m. spalio 30 d. ECB

¹³ Ribinė palūkanų norma, taikoma Eurosistemos pagrindinių refinansavimo operacijų aukcionuose, 2017 ir 2018 m. buvo lygi 0.

valdančiosios tarybos sprendimu pradėta taikyti dviejų pakopų atlyginimo už laikomas atsargas sistema. Pagal šią sistemą daliai kredito institucijų laikomo perteklinio likvidumo nebus taikoma neigiama palūkanų norma už naudojimąsi indėlių galimybe. Šiai perteklinio likvidumo daliai taikoma metinė 0 proc. palūkanų norma. Sąskaitų likučių, viršijančių privalomųjų atsargų reikalavimus, dalis, kuriai netaikoma palūkanų norma už naudojimąsi indėlių galimybe, metų pabaigoje buvo tokio pat dydžio kaip kredito institucijų 6¹⁴ privalomųjų atsargų dydžio suma. Kitai daliai laikomo perteklinio likvidumo ir toliau taikoma mažesnė iš šių reikšmių: 0 proc. arba palūkanų norma už naudojimąsi indėlių galimybe. Likvidumą mažinančios pinigų politikos operacijos apibūdinamos Aiškinamojo rašto 4.5 dalyje „Įsipareigojimai euro zonos kredito įstaigoms, susiję su pinigų politikos operacijomis, eurai“.

20 PASTABA. KITI ĮSIPAREIGOJIMAI EURO ZONOS KREDITO ĮSTAIGOMS EURAIS

2019 m. gruodžio 31 d. šiame straipsnyje parodyti euro zonos kredito įstaigų sąskaitų likučiai eurai, laikomi Lietuvos banke (15 675 tūkst. Eur). 2018 m. gruodžio 31 d. Lietuvos bankas tokių įsipareigojimų neturėjo.

21 PASTABA. ĮSIPAREIGOJIMAI KITIEMS EURO ZONOS REZIDENTAMS EURAIS

Šiame straipsnyje parodyti euro zonos rezidentų sąskaitų likučiai eurai, laikomi Lietuvos banke. (tūkst. Eur)

	2019 12 31	2018 12 31
Įsipareigojimai valdžios sektoriui	2 019 092	893 165
Kiti įsipareigojimai	433 667	118 425
Iš viso	2 452 759	1 011 590

Kiti įsipareigojimai padidėjo dėl išaugusio Lietuvos banko mokėjimo sistemos CENTROLink dalyvių, nepriklausančių kredito įstaigų sektoriui (mokėjimo ir elektroninių pinigų įstaigų), skaičiaus.

22 PASTABA. ĮSIPAREIGOJIMAI NE EURO ZONOS REZIDENTAMS EURAIS

Šiame straipsnyje parodomi Lietuvos banko mokėjimo sistemos CENTROLink dalyvių ne euro zonos rezidentų (mokėjimo ir elektroninių pinigų įstaigų), ne euro zonos NCB ir tarptautinių institucijų sąskaitų likučiai eurai, laikomi Lietuvos banke.

(tūkst. Eur)

	2019 12 31	2018 12 31
Sąskaitų likučiai	345 299	122 274
Kiti įsipareigojimai	3 700	800
Iš viso	348 999	123 074

Sąskaitų likučiai padidėjo dėl išaugusio Lietuvos banko mokėjimo sistemos CENTROLink dalyvių, nepriklausančių kredito įstaigų sektoriui (mokėjimo ir elektroninių pinigų įstaigų), skaičiaus, taip pat dėl naujų klientų (ne euro zonos NCB ir tarptautinių organizacijų), kuriems 2019 m. pradėtos teikti sąskaitų eurai tvarkymo paslaugos.

23 PASTABA. ĮSIPAREIGOJIMAI EURO ZONOS REZIDENTAMS UŽSIENIO VALIUTA

Šiame straipsnyje atskleidžiami Lietuvos banko su euro zonos finansų sektoriaus rezidentais sudaryti aukso apsikeitimo sandoriai užsienio valiuta, taip pat įsipareigojimai valdžios sektoriui, jų didžiausią dalį sudaro valstybės valdymo institucijų sąskaitų likučiai užsienio valiuta.

(tūkst. Eur)

	USD	GBP	Iš viso
2019 12 31			
Įsipareigojimai finansų sektoriui	215 721	–	215 721
Įsipareigojimai valdžios sektoriui	157	105	261
Iš viso	215 878	105	215 983
2018 12 31			
Įsipareigojimai finansų sektoriui	216 062	–	216 062
Įsipareigojimai valdžios sektoriui	184	–	184
Iš viso	216 245	–	216 245

¹⁴ ECB valdančioji taryba gali pakeisti daugiklio dydį, atsižvelgusi į besikeičiantį kredito institucijų laikomo perteklinio likvidumo lygį.

24 PASTABA. ĮSIPAREIGOJIMAI NE EURO ZONOS REZIDENTAMS UŽSIENIO VALIUTA

2019 m. gruodžio 31 d. Lietuvos bankas neturėjo įsipareigojimų ne euro zonos rezidentams užsienio valiuta. 2018 m. gruodžio 31 d. šiame straipsnyje parodyti Lietuvos banko su ne euro zonos rezidentais sudaryti atpirkimo skolinimosi sandoriai ir kiti įsipareigojimai užsienio valiuta, kurių vertė sudarė 47 475 tūkst. Eur.

25 PASTABA. KITI EUROSISTEMOS ĮSIPAREIGOJIMAI (GRYNIEJI)

(tūkst. Eur)

	2019 12 31	2018 12 31
Likutis TARGET2 sąskaitoje	870 152	5 760 679
Tarpinis ECB pelno paskirstymas	(8 343)	(6 993)
Pinigų politikos pajamų paskirstymas	(403)	(25 548)
Iš viso	861 406	5 728 138

Kitus grynuosius Eurosistemos įsipareigojimus sudaro: 1) Lietuvos banko grynasis vidinis Eurosistemos likutis, susidaręs TARGET2 ECBS NCB ir ECB atžvilgiu; 2) grynasis likutis ECB atžvilgiu, susijęs su gautina pinigų politikos pajamų paskirstymo suma (žr. 36 pastabą „Grynasis pinigų politikos pajamų paskirstymo rezultatas“); 3) grynasis likutis ECB atžvilgiu, susijęs su kitomis gautinomis ar mokėtinomis sumomis, įskaitant Lietuvos banko gautiną sumą, susijusią su tarpiniu ECB pelno paskirstymu (žr. 35 pastabą „Pajamos iš nuosavybės finansinių priemonių“).

26 PASTABA. NEBAIGTŲ ATSISKAITYMŲ LĖŠOS

Šio straipsnio likutį 2019 m. gruodžio 31 d., kaip ir 2018 m. gruodžio 31 d., sudarė nebaigtos vykdyti komercinių bankų kasinio aptarnavimo operacijos (atitinkamai 250 tūkst. ir 3 691 tūkst. Eur).

27 PASTABA. SUKAUPTOS IŠLAIDOS IR BŪSIMŲJŲ LAIKOTARPIŲ PAJAMOS

(tūkst. Eur)

	2019 12 31	2018 12 31
Sukauptos palūkanų išlaidos	14 699	16 292
Už išvestines finansines priemones	14 205	14 922
Už pinigų politikos operacijas	494	1 359
Kitos sukauptos palūkanų išlaidos	-	10
Kitos sukauptos išlaidos	1 664	1 074
Būsimųjų laikotarpių pajamos	38	43
Iš viso	16 402	17 409

Didžiausią sukauptų palūkanų išlaidų už išvestines finansines priemones dalį sudarė sukauptos palūkanų išlaidos už išankstinius valiutų keitimo ir valiutų apskaitos sandorius (2019 m. gruodžio 31 d. jų likutis buvo 8 116 tūkst., 2018 m. gruodžio 31 d. – 9 961 tūkst. Eur).

Sukauptos palūkanos už pinigų politikos operacijas sumažėjo dėl 2019 m. gražintos reikšmingos pagal TITRO II pasiskolintos sumos dalies (žr. 6 pastabą „Su pinigų politikos operacijomis susijęs skolinimas euro zonos kredito įstaigoms eurai“).

28 PASTABA. KITI ĮVAIRŪS ĮSIPAREIGOJIMAI

(tūkst. Eur)

	2019 12 31	2018 12 31
Eurų monetos apyvartoje	118 336	103 397
Litų banknotai apyvartoje	84 459	87 443
Litų monetos apyvartoje	32 000	32 095
Kiti įvairūs įsipareigojimai	1 826	537
Iš viso	236 621	223 472

2019 m. gruodžio 31 d. kituose įvairiuose įsipareigojimuose parodoma 1 164 tūkst. Eur nuomos įsipareigojimų suma (žr. Aiškinamojo rašto 2.12 dalį „Nuoma“).

29 PASTABA. ATIDĖJINIAI

(tūkst. Eur)

	2019 12 31	2018 12 31
Atidėjiniai rizikoms (žr. Aiškinamojo rašto 2.14 dalį „Atidėjiniai finansinėms rizikoms ir įsipareigojimams“)	285 870	118 420
Atidėjiniai ECB nustatytiems nerealizuotiesiems nuostoliams dėl pinigų politikos priemonių vertės sumažėjimo	525	946
Atidėjiniai įsipareigojimams	4 843	4 188
Išeitinėms išmokoms, mokėtinoms tarnautojams, įgysiantiems teisę į valstybinio socialinio draudimo pensiją dirbant Lietuvos banke	2 015	1 726
Tarnautojų darbo užmokesčiui už kasmetines atostogas	2 223	1 914
Lietuvos banko valdybos narių išeitinėms kompensacijoms, nustatytoms Lietuvos banko įstatyme	211	172
Atidėjiniai litų banknotams ir monetoms keisti	355	376
Atidėjiniai kitiems įsipareigojimams	39	-
Iš viso	291 239	123 554

Lietuvos banko valdyba, remdamasi rizikos lygio įvertinimu, priėmė sprendimą 2019 m. sudaryti papildomus 167 450 tūkst. Eur atidėjinius rizikoms (2018 m. buvo sudaryta 16 000 tūkst. Eur papildomų atidėjinių rizikoms).

Pagal ECBS ir ECB statuto 32 straipsnio 4 dalį, nuostolius iš pinigų politikos operacijų Eurosistemos NCB dengia proporcingai jų Eurosistemos kapitalo raktui, galiojusiam pirminio vertės sumažėjimo įvertinimo metu. Po vertybinių popierių, turimų pagal bendrovių sektoriaus pirkimo programą, vertės sumažėjimo įvertinimo ECB valdančioji taryba peržiūrėjo 2018 m. sudarytų atidėjinių pinigų politikos operacijų kredito rizikos nuostoliams dengti dydį ir priėmė sprendimą sumažinti juos nuo 161 075 tūkst. Eur pagal 2018 m. gruodžio 31 d. būklę iki 89 388 tūkst. Eur pagal 2019 m. gruodžio 31 d. būklę. Lietuvos bankui tenkanti atidėjinių dalis atitinkamai sumažėjo nuo 946 tūkst. iki 525 tūkst. Eur. Šių atidėjinių sumažėjimas 421 tūkst. Eur pripažintas 2019 m. pajamomis ir parodytas kaip pinigų politikos pajamų paskirstymo rezultato dalis (žr. 36 pastabą „Grynasis pinigų politikos pajamų paskirstymo rezultatas“).

Atidėjinių išeitinėms išmokoms, mokėtinoms tarnautojams, įgysiantiems teisę į valstybinio socialinio draudimo pensiją dirbant Lietuvos banke, padidėjimui įtakos turėjo tarnautojų skaičiaus ir jų darbo užmokesčio augimas. Atidėjiniai tarnautojų darbo užmokesčiui už kasmetines atostogas padidėjo dėl išaugusio nepanaudotų atostogų dienų skaičiaus. Šių atidėjinių pasikeitimas parodytas 38 pastaboje „Personalo išlaikymo išlaidos“.

Atidėjiniai litų banknotams ir monetoms keisti – tai 2014 m. sudaryti atidėjiniai nurašytų litų banknotų ir monetų, kurie gali būti gražinti į Lietuvos banką pakeisti į eurus, nominaliajai vertei padengti. 2019 m. buvo panaudota 22 tūkst. Eur šių atidėjinių (2018 m. – 40 tūkst. Eur).

2019 m. gruodžio 31 d. buvo 5 teisminės bylos, kuriose atsakovu arba bendraatsakoviu įvardijamas Lietuvos bankas. Nurodytos bylos yra susijusios su Lietuvos banko veikla prižiūrint finansų rinkos dalyvius. Vienos teisminės bylos ieškinio tenkinimo tikimybė pagal 2019 m. pabaigos būklę buvo įvertinta kaip didelė, todėl buvo sudaryta 39 tūkst. Eur atidėjinių tikėtiniems įsipareigojimams pagal šią bylą padengti. Kitų ieškinių tenkinimo tikimybė vertinama kaip mažai tikėtina arba jų sumos nereikšmingos.

30 PASTABA. PERKAINOJIMO SĄSKAITOS

Šiose sąskaitose parodomi nerealizuotieji užsienio valiutos, skolos ir apyvartinių nuosavybės vertybinių popierių bei nebalansinių finansinių priemonių perkainojimo prieaugiai. Atskirai nuo kitų perkainojimo prieaugių parodomi nerealizuotieji finansinių straipsnių perkainojimo prieaugiai, susidarę iki įstojimo į euro zoną.

(tūkst. Eur)

	2019 12 31	2018 12 31
Perkainojimo sąskaitos		
Perkainojimo prieaugis, susidaręs iki įstojimo į euro zoną	164 456	164 456
Aukso	71 291	27 647
Nuosavybės vertybinių popierių	68 814	8 808
Užsienio valiutos	53 913	67 135
Skolos vertybinių popierių	17 118	12 249
Išvestinių finansinių priemonių	7 251	1 311
Iš viso	382 843	281 606

Nerealizuotieji perkainojimo nuostoliai, pagal 2019 finansinių metų pabaigos būklę pripažinti išlaidomis, parodomi 33 pastaboje „Grynasis finansinių operacijų, vertės sumažėjimo ir atidėjinių rizikoms rezultatas“.

31 PASTABA. KAPITALAS

2019 m. kapitalo pokyčių ataskaita

(tūkst. Eur)

	2019 12 31	2018 m. pelno paskirstymas	2018 12 31
Kapitalas			
Įstatinis kapitalas	60 000	-	60 000
Atsargos kapitalas	426 052	20 906	405 146
Iš viso	486 052	20 906	465 146

Lietuvos banko įstatinis kapitalas yra 60 000 tūkst. Eur ir yra visiškai suformuotas.

Lietuvos banko įstatyme nustatyta, kad Lietuvos banko atsargos kapitalas turi būti ne mažesnis už penkis įstatinio kapitalo dydžius ir gali būti didinamas iš Lietuvos banko pelno Lietuvos banko valdybos nepriklausomu sprendimu, priimtu atsižvelgiant į rizikas ir galimą jų poveikį. Atsargos kapitalas naudojamas susidariusiam Lietuvos banko nuostoliui padengti.

Lietuvos banko valdyba 2015 m. priėmė sprendimą didinti Lietuvos banko atsargos kapitalą iki siektino dydžio, numatydamą, kad jo kasmetinio didinimo tempas būtų santykinai artimas Lietuvos banko prognozuojamam vidutinio laikotarpio Lietuvos Respublikos BVP (apskaičiuoto palyginamosiomis kainomis) metinio augimo tempų vidurkiui.

7. PASTABOS DĖL PELNO (NUOSTOLIO) ATASKAITOS

32 PASTABA. GRYNOSIOS PALŪKANŲ PAJAMOS

(tūkst. Eur)

	2019 m.		2018 m.	
	palūkanų pajamos	palūkanų išlaidos	palūkanų pajamos	palūkanų išlaidos
Pinigų politikos operacijų	79 047	(339)	57 927	(332)
Pinigų politikos tikslais laikomų vertybinių popierių	57 149	-	41 901	-
Einamųjų sąskaitų (įskaitant privalomųjų atsargų sistemą)	21 892	-	15 992	-
Indėlių, susijusių su įkaito vertės išlaikymo prievole	5	-	34	-
Ribinio skolinimo galimybės	1	-	-	-
Ilgesnės trukmės refinansavimo operacijų	-	(339)	-	(332)
Skolos vertybinių popierių	51 942	-	56 328	-
Sąskaitų likučių Lietuvos banke	10 736	-	5 676	-
Atpirkimo investavimo sandorių	1 660	-	93	-
Palūkanų normų apsikeitimo sandorių	389	-	483	-
Lietuvos banko sąskaitų likučių	-	(553)	-	(3 268)
Atpirkimo skolinimosi sandorių	-	(2 336)	-	(3 050)
Aukso apsikeitimo sandorių	-	(5 943)	-	(4 501)
Valiutų keitimo sandorių	-	(37 383)	-	(29 192)
Kitos	-	(1)	6	-
Iš viso palūkanų pajamų (išlaidų)	143 774	(46 556)	120 513	(40 343)
Gryniosios palūkanų pajamos	97 218		80 171	

2019 m. Lietuvos bankas uždirbo 17 048 tūkst. Eur grynujų palūkanų pajamų daugiau negu 2018 m., daugiausia dėl padidėjusių grynujų palūkanų pajamų iš pinigų politikos operacijų ir sąskaitų likučių Lietuvos banke. Palūkanos už pinigų politikos tikslais laikomus vertybinius popierius išaugo dėl 2019 m. išpirktų trumpo termino vertybinių popierių su santykinai mažesne grąža, kuri ankstesniais laikotarpiais mažino viso pagal viešojo sektoriaus pirkimo programą laikomų vertybinių popierių portfelio rezultatą (žr. 8 pastabą „Pinigų

politikos tikslais laikomi vertybiniai popieriai“). Be to, palūkanų pajamas didino laikomi didesni sąskaitų Lietuvos banke likučiai (daugiausia privalomųjų atsargų perviršis) ir neigiama palūkanų norma už naudojimąsi indėlių galimybe (-0,5 %).

Grynasis palūkanų pajamas mažino palūkanų išlaidos už valiutų keitimo sandorius, susidariusios dėl šių valiutų kurso riziką apdraudžiančių finansinių priemonių, susijusių su aktyviu investicijų valdymu, padidėjusios apimties.

33 PASTABA. GRYNASIS FINANSINIŲ OPERACIJŲ, VERTĖS SUMAŽĖJIMO IR ATIDĖJINIŲ RIZIKOMS REZULTATAS

Šiame straipsnyje parodomas a) grynosios pajamos (išlaidos), susijusios su finansinių priemonių, aukso ir užsienio valiutos pardavimo sandoriais; b) finansinių straipsnių vertės sumažėjimas, kurį sudaro nerealizuotieji perkainojimo nuostoliai, susidarę dėl mažesnių rinkos kainų ir kursų, palyginti su šių straipsnių vidurkinėmis kainomis ir kursais, pagal 2019 m. gruodžio 31 d. būklę ir c) Lietuvos banko valdybos sprendimu sudaryti papildomi atidėjiniai finansinėms rizikoms dengti, jie sudaryti remiantis prisiimtos apskaitinės rizikos lygio įvertinimu.

(tūkst. Eur)

	2019 m.	2018 m.
Grynosios realizuotosios pajamos (išlaidos)	101 167	(25 544)
Sandorių vertybiniais popieriais	80 744	(18 525)
Sandorių užsienio valiuta	35 365	(8 348)
Išvestinių palūkanų normų sandorių	(14 943)	1 329
Finansinių straipsnių vertės sumažėjimas	(6 392)	(23 527)
Išvestinių finansinių priemonių	(4 271)	(2 542)
Vertybinių popierių	(2 014)	(20 969)
Užsienio valiutos	(108)	(16)
Pervedimai į atidėjinius rizikoms	(167 450)	(16 000)
Grynasis finansinių operacijų, vertės sumažėjimo ir atidėjinių rizikoms rezultatas	(72 676)	(65 071)

Grynosios realizuotosios pajamos didėjo daugiausia dėl teigiamo kainų ir valiutos kurso skirtumo, atsiradusio JAV dolerių portfelyje, realizavimo.

34 PASTABA. GRYNOSIOS KOMISINIŲ IR KITŲ ATLYGIŲ PAJAMOS

(tūkst. Eur)

	2019 m.	2018 m.
Komisinių ir kitų atlygių pajamos	7 705	7 426
Finansų rinkos dalyvių įmokų	6 021	5 922
Atsiskaitymo paslaugų	1 131	705
Vertybinių popierių skolinimo	235	451
Kitų paslaugų	319	348
Komisinių ir kitų atlygių išlaidos	(2 189)	(3 049)
Finansinių priemonių	(1 950)	(2 761)
Kitos	(239)	(288)
Grynosios komisinių ir kitų atlygių pajamos	5 516	4 377

Lietuvos banko vykdoma finansų rinkos priežiūra pagal Lietuvos banko įstatymo nuostatas finansuojama iš priežiūrimų finansų rinkos dalyvių įmokų ir Lietuvos banko lėšų. 2019 m. Lietuvos bankas surinko 5 648 tūkst. Eur įmokų finansų rinkos priežiūros išlaidoms padengti (2018 m. – 5 617 tūkst. Eur) ir 373 tūkst. Eur finansų rinkos dalyvių įmokų pertvarkymo institucijos veiklai finansuoti (2018 m. – 305 tūkst. Eur).

Pajamos už atsiskaitymų paslaugas padidėjo dėl išaugusio Lietuvos banko mokėjimo sistemos CENTROLink dalyvių ir jų atliekamų mokėjimų skaičiaus.

Komisinių ir kitų atlygių išlaidos daugiausia sumažėjo dėl 2019 m. mažiau sumokėtų komisinių, susijusių su palūkanų normų ateities sandoriais.

35 PASTABA. PAJAMOS IŠ NUOSAVYBĖS FINANSINIŲ PRIEMONIŲ

(tūkst. Eur)

	2019 m.	2018 m.
Apyvartinių nuosavybės vertybinių popierių dividendai	17 436	11 703
Pajamos iš ECB pelno paskirstymo	10 597	8 678
Neapvyvartinių nuosavybės vertybinių popierių dividendai	321	304
Iš viso	28 355	20 685

Pajamos iš nuosavybės finansinių priemonių 2019 m. išaugo dėl turimų didesnių vidutinių apyvartinių nuosavybės vertybinių popierių pozicijų.

ECB valdančioji taryba 1 430 935 tūkst. Eur 2019 m. ECB pajamų skyrė Eurosistemos NCB kaip tarpinį ECB pelno paskirstymą. Lietuvos bankas jam tenkančią dalį – 8 343 tūkst. Eur – pripažino 2019 m. pajamomis. Be to, 2019 m. pajamomis pripažintas galutinis 2018 m. ECB pelno paskirstymas (žr. Aiškinamojo rašto 4.9 dalį „ECB pelno paskirstymas“).

36 PASTABA. GRYNASIS PINIGŲ POLITIKOS PAJAMŲ PASKIRSTYMO REZULTATAS

(tūkst. Eur)

	2019 m.	2018 m.
Lietuvos banko surinktos grynosios pinigų politikos pajamos	(65 393)	(47 753)
Lietuvos bankui paskirstytos grynosios pinigų politikos pajamos (žr. Aiškinamojo rašto 4.7 „Pinigų politikos pajamų paskirstymas“)	65 889	71 653
Ankstesnių laikotarpių pinigų politikos pajamų patikslinimas	(94)	1 649
Ankstesnių laikotarpių Lietuvos bankui tenkančių atidėjinių pinigų politikos operacijų nuostoliams dengti atstatymo pajamos (žr. 29 pastabą „Atidėjiniai“)	421	404
Lietuvos bankui tenkančios atidėjinių pinigų politikos operacijų nuostoliams dengti išlaidos (žr. 29 pastabą „Atidėjiniai“)	-	(946)
Grynasis pinigų politikos pajamų paskirstymo rezultatas	823	25 007

37 PASTABA. KITOS PAJAMOS

(tūkst. Eur)

	2019 m.	2018 m.
Pajamos iš kolekcinė monetų ir kitų numizmatinių vertybių pardavimo	1 606	2 820
Kitos įvairios pajamos	1 646	258
Iš viso	3 252	3 078

Didžiąją kitų įvairių pajamų dalį 2019 m. (1 289 tūkst. Eur) sudarė pajamos, pripažintos sumažėjus Lietuvos bankui tenkančių ECB rezervų ir atidėjinių, prilyginamų rezervams, daliai dėl kapitalo rakto perskaičiavimo 2019 m. sausio 1 d. (žr. 10 pastabą „Dalyvavimas ECB“).

2019 m. pajamos iš kolekcinė monetų ir kitų numizmatinių vertybių pardavimo sumažėjo išleidus mažiau kolekcinė monetų.

38 PASTABA. PERSONALO IŠLAIKYMO IŠLAIDOS

(tūkst. Eur)

	2019 m.	2018 m.
Darbo užmokesčio išlaidos	17 287	12 151
Valdybos nariams	610	383
Struktūrinių padalinių vadovams	1 333	1 013
Kitiems Lietuvos banko tarnautojams	15 344	10 755
Kitos išmokos	425	306
Valstybinio socialinio draudimo įmokos	262	3 787
Atidėjinių su darbo santykiais susijusiems įsipareigojimams išlaidos (pajamos)	638	158
Iš viso	18 612	16 403

Pagal Lietuvos banko įstatymą Lietuvos banko valdybą sudaro: Valdybos pirmininkas, du Valdybos pirmininko pavaduotojai ir du Valdybos nariai.

2019 m. gruodžio 31 d. Lietuvos banke veikė keturios tarnybos, penki savarankiški departamentai ir keturi savarankiški skyriai. Iš viso 2019 m. gruodžio 31 d. Lietuvos banke faktiškai dirbo 617 tarnautojų, iš jų 42 – pagal terminuotas darbo sutartis (2018 m. pabaigoje – atitinkamai 583 ir 40). Dar 25 tarnautojai turėjo vaiko priežiūros atostogas ar nemokamas atostogas jų darbo ECB ar TVF laikotarpiu (2018 m. pabaigoje – 28). Vertinant pagal visos darbo dienos ekvivalentą (ang. *Full-time employee*), 2019 m. Lietuvos banke dirbo 622 tarnautojai (2018 m. – 613 tarnautojų).

Personalo išlaikymo išlaidos 2019 m. padidėjo dėl išaugusio tarnautojų skaičiaus ir darbo užmokesčio. Be to, nuo 2019 m. sausio 1 d. įsigaliojo mokesčių įstatymų pakeitimai, pagal kuriuos buvo sujungtos darbdavio ir darbuotojo mokamos valstybinio socialinio draudimo įmokos ir dėl to Lietuvos banko tarnautojų bruto darbo užmokestis nuo 2019 m. padidėjo 1,289 karto (neto darbo užmokestis iš esmės nepakito). Lietuvos banko valstybinio draudimo įmokų išlaidos sumažėjo vidutiniškai nuo 30,98 iki 1,45 proc.

2019 m. 241 tūkst. Eur (2018 m. – 353 tūkst. Eur) personalo išlaikymo išlaidų įtraukta į banko viduje projektų būdu kuriamo nematerialiojo turto objektų įsigijimo vertę (žr. Aiškinamojo rašto 2.11 dalį ir 13 pastabą „Ilgalaikis materialusis ir nematerialusis turtas“), todėl šiame straipsnyje neparodytos.

39 PASTABA. ADMINISTRACINĖS IŠLAIDOS

(tūkst. Eur)

	2019 m.	2018 m.
Administracinės išlaidos		
Informacinių sistemų palaikymo ir informacijos įsigijimo	4 028	4 070
Turto priežiūros	1 846	1 030
Narystės tarptautinėse organizacijose įmokų	1 370	1 275
Tarnybinių komandiruočių	992	846
Ryšio ir pašto	650	343
Įrangos ir biuro reikmenų	580	684
Tarnautojų mokymo	472	444
Komunikacijos	191	283
Kitos	1 165	878
Iš viso	11 294	9 853

Turto priežiūros išlaidos 2019 m. padidėjo daugiausia dėl vykdytų parengiamųjų statybos darbų, įgyvendinant Lietuvos banko pastatų kompleksą, esančio Vilniuje, Žirmūnų g. 151, atnaujinimo projektą.

Kitų administracinių išlaidų padidėjimui įtakos turėjo 2019 m. padidėjusios reprezentacinės išlaidos tarptautiniams renginiams ir mokslo tiriamosios veiklos išlaidos.

Siekiant tiksliau atskleisti administracinių išlaidų pasiskirstymą pagal jų paskirtį, sudarant 2019 m. Lietuvos banko finansines ataskaitas, Pelno (nuostolio) ataskaitos straipsnio „Administracinės išlaidos“ turto priežiūros išlaidų sudėtyje esančios informacinių sistemų programavimo ir jų techninio aptarnavimo išlaidos buvo perklasifikuotos į informacinių sistemų palaikymo išlaidas. Atitinkamai 1 982 tūkst. Eur buvo perklasifikuota 2018 m. palyginamoji informacija.

40 PASTABA. BANKNOTŲ GAMYBOS IŠLAIDOS

Lietuvos bankas kartu su kitais euro zonos NCB dalyvauja eurų banknotų gamyboje. ECB valdančioji taryba nustato eurų banknotų nominalus ir jų gamybos apimtį, kurią kiekvienais metais savo lėšomis turi įvykdyti euro zonos NCB. 2019 m. Lietuvos bankas patyrė 1 596 tūkst. Eur išlaidų už eurų banknotų gamybą Eurosistemos strateginėms atsargoms papildyti (2018 m. – 1 837 tūkst. Eur).

41 PASTABA. KITOS IŠLAIDOS

(tūkst. Eur)

	2019 m.	2018 m.
Kolekcinė ir proginių monetų kaldinimo išlaidos	1 328	2 084
Apyvartinių eurų monetų kaldinimo išlaidos	53	120
Pinigų apyvartos išlaidos	85	53
Kitos įvairios išlaidos	40	7
Iš viso	1 506	2 264

42 PASTABA. PELNO PASKIRSTYMAS

Vadovaujantis Lietuvos banko įstatymo 23 straipsniu, finansinių metų pelnas (nuostolis) skirstytinas (dengiamas) tokia tvarka:

- 1) pasibaigus finansiniams metams, skirstomas (dengiamas) paskirstytinasis pelnas (nuostolis) – jį sudaro tų metų pelno (nuostolio) ir ankstesnių finansinių metų nepaskirstytojo pelno (jei toks buvo likęs) suma;
- 2) susidarius paskirstytinajam nuostoliui, jis dengiamas turimu Lietuvos banko atsargos kapitalu. Jei atsargos kapitalo nepakanka, likęs nepadengtas nuostolis dengiamas paskesnių finansinių metų paskirstytinuoju pelnu;
- 3) paskirstytinasis pelnas paskirstomas tokia tvarka:
 - ankstesnių finansinių metų nepadengtiems nuostoliams padengti;
 - įstatiniam kapitalui iki Lietuvos banko įstatyme nustatyto dydžio sudaryti;
 - atsargos kapitalui sudaryti iki sumos, nustatytos Lietuvos banko valdybos nepriklausomu sprendimu, priimtu atsižvelgiant į rizikas ir galimą jų poveikį, ir ne mažesnės už penkis Lietuvos banko įstatinio kapitalo dydžius;
 - Lietuvos banko pelno įmokai į valstybės biudžetą. Ši įmoka neturi viršyti sumos, kuri lygi 70 proc. apskaičiuoto paskutinių trejų pasibaigusių finansinių metų Lietuvos banko pelno (nuostolio) vidurkio.

Paskirstytiną pelno likusi dalis laikoma nepaskirstytuoju pelnu, kuris bus skirstomas paskesniais finansiniais metais.

Pelno paskirstymas

(Eur)

	2019 m.	2018 m.	2017 m.
Pelno paskirstymas			
Lietuvos banko atsargos kapitalui	11 673 823	20 905 554	20 757 026
Valstybės biudžetui	13 770 983	12 704 656	11 169 059
Iš viso	25 444 807	33 610 210	31 926 085

8. KITOS PASTABOS**43 PASTABA. IŠVESTINĖS PRIEMONĖS**

2019 m. gruodžio 31 d. Lietuvos bankas turėjo galiojančių valiutų apskaitos, išankstinių valiutų keitimo, išankstinių valiutų keitimo be įvykdymo, palūkanų normų ateities, palūkanų normų apskaitos ir išankstinių vertybinių popierių pirkimo sandorių. Visi šie sandoriai buvo sudaryti valdant Lietuvos banko finansinį turta, nesusijusį su pinigų politikos operacijomis, ir parodomi nebalansinėse sąskaitose.

Valiutų apskaitos sandoriai ir išankstiniai valiutų keitimo sandoriai

(tūkst. Eur)

	2019 12 31	2018 12 31
Pretenzijos	7 912 418	8 226 540
Įsipareigojimai	7 912 418	8 226 540

Išankstiniai valiutų keitimo sandoriai be įvykdymo

(tūkst. Eur)

	2019 12 31	2018 12 31
Tariamoms pretenzijoms	286 507	337 792
Tariamieji įsipareigojimai	285 476	338 357

Palūkanų normų ateities sandoriai

(tūkst. Eur)

	2019 12 31	2018 12 31
Tariamoms pretenzijoms	5 794 133	12 302 559
Tariamieji įsipareigojimai	6 327 580	9 070 379

Palūkanų normų apsikeitimo sandoriai

2019 m. gruodžio 31 d. galiojusių palūkanų normų apsikeitimo sandorių sutarta suma sudarė 324 509 tūkst. Eur (2018 m. gruodžio 31 d. – 341 419 tūkst. Eur).

Išankstiniai vertybinių popierių sandoriai

(tūkst. Eur)

	2019 12 31	2018 12 31
Pretenzijos	1 278	10 027
Gautinos sumos	-	4 191
Gautini vertybiniai popieriai	1 278	5 836
Įsipareigojimai	1 278	10 027
Mokėtinos sumos	1 278	5 836
Perduotini vertybiniai popieriai	-	4 191

44 PASTABA. LIETUVOS BANKO TURTAS IR ĮSIPAREIGOJIMAI PAGAL UŽSIENIO VALIUTAS

(tūkst. Eur)

	USD	CNY	XDR	GBP	CHF	CZK	Kitos
2019 12 31							
Balansinis turtas	1 760 635	98 523	226 563	240 216	275 300	744 864	1 713 599
Balansiniai įsipareigojimai	257 536	1 185	169 339	3 096	14 239	3 711	27 014
GRYNASIS BALANSINIS TURTAS (ĮSIPAREIGOJIMAI)	1 503 099	97 338	57 224	237 120	261 061	741 152	1 686 584
Grynasis nebalansinis turtas (įsipareigojimai), įtrauktas į valiutų pozicijas	(285 076)	(212 927)	-	(239 502)	(263 139)	(742 395)	(1 686 367)
GRYNASIS TURTAS (ĮSIPAREIGOJIMAI)	1 218 023	(115 588)	57 224	(2 382)	(2 078)	(1 243)	218
2018 12 31							
Balansinis turtas	2 499 438	97 451	200 968	195 142	321 645	644 217	1 650 654
Balansiniai įsipareigojimai	233 502	3 456	166 800	48 806	9 854	1 846	68 311
GRYNASIS BALANSINIS TURTAS (ĮSIPAREIGOJIMAI)	2 265 936	93 995	34 168	146 336	311 791	642 372	1 582 343
Grynasis nebalansinis turtas (įsipareigojimai), įtrauktas į valiutų pozicijas	(888 418)	(379 058)	-	(143 357)	(313 158)	(641 686)	(1 582 551)
GRYNASIS TURTAS (ĮSIPAREIGOJIMAI)	1 377 518	(285 063)	34 168	2 979	(1 367)	685	(208)